

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Hiusalan opettajien teoriaosaaminen ja täydennyskoulutustarpeet

---

Tynkkynen, Jenna

2013 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Hiusalan opettajien teoriaosaaminen ja täydennyskoulutustarpeet

Tynkkynen
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Marraskuu 2013

Laurea-ammattikorkeakoulu
 Laurea Tikkurila
 Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma

Tiivistelmä

Jenna Tynkkynen

Hiusalan opettajien teoriaosaaminen ja täydennyskoulutustarpeet

Vuosi	2013	Sivumäärä	47
-------	------	-----------	----

Hiusalan asiakkaat ovat yhä enemmän tietoisia käyttämistään tuotteista ja niiden sisältämistä raaka-aineista. Myös hiusalan ammattilaisten teoriaosaamisen merkitys erityisesti tuote- ja raaka-ainetietämyksestä kasvaa koko ajan. Ammattilaisten tulisi pystyä neuvomaan asiakkaitaan tuotetietoudessa. Tämän kaltainen osaaminen vaatii jatkuvaa ammattilaisten sekä ammattiopettajien täydennyskoulutusta, jotta ajan mukainen osaaminen säilyisi hiusalalla.

Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Ammatilliset opettajat ry:n hiusalan jaostolle. Hiusalan opettajia koskevaa tutkimustietoa on vähän ja se koetaan tarpeelliseksi, jotta voidaan kehittää opettajien osaamista ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia. Työn tarkoitus on tutkia hiusalan opettajien teoriaosaamista heidän omasta näkökulmastaan. Tarkoitus on myös selvittää, minkälainen täydennyskoulutus alalla koettaisiin tarpeelliseksi.

Hiusalan ammattiopettajaksi kouluttaudutaan hiusalan perusopinnojen jälkeen joko kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon tai hiusalan erikoisammattitutkinnon kautta, jonka jälkeen suoritetaan ammattiopettajan pedagogiset opinnot. Opettajan ammattiosaamisessa korostuu pedagogisen osaamisen lisäksi substanssiosaaminen. Hiusalan osaamisvaatimukset kehittyvät muuttuvat koko ajan ja tämä vaikuttaa myös hiusalan ammattiopettajien osaamisen kehittämisen tarpeisiin.

Työn empiirinen osuus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena sähköisellä tutkimuslomakkeella joka sisälsi yhdeksän kysymystä. Tutkimustulosten perusteella teoriaosaamisen opettaminen koetaan haastavaksi ja erityisesti täydennyskoulutusta koettiin tarvittavan kemian ja kosmetiikan raaka-ainetietouden opettamiseen. Täydennyskoulutusta hiusalan opettajat kokivat tarvitsevan lähes kaikkiin teoriaosaamisen osa-alueista. Vähiten haastavaksi hiusalan opettajat kokivat markkinoinnin ja yrittäjyyden opettamisen. Täydennyskoulutuskentän yhtiäminen koettiin myös tarpeelliseksi.

Asiasanat: ammatillinen opettajan koulutus, ammatillinen tietous, ammatilliset tutkinnot

Laurea University of Applied Sciences
 Laurea Tikkurila
 Degree Programme in Beauty and Cosmetics

Abstract

Jenna Tynkkynen

Hairdressing teacher's knowledge of theory and continuing education needs

Year	2013	Pages	47
------	------	-------	----

Clients are more aware of the hair products they use, and their ingredients. In addition, the importance of hair professionals' theoretical knowledge, particularly their product and ingredient knowledge, is constantly growing. Hair professionals should be able to advise clients about product characteristics. This type of knowledge requires continuing education, both for hair professionals as well as vocational teachers in the field to ensure up-to-date knowledge in this area.

This study was carried out for the Hair Industry branch of the Vocational School Teacher's Organization, which is under the Trade Union of Education in Finland. Studies about hairdressing teachers are few and they are considered necessary in order to to develop teacher know-how as well as continuing education possibilities in this field. The purpose of this study is to examine the theoretical knowledge of hairdressing teachers from their own perspective, and to determine what kind of continuing education is considered necessary in this field.

After basic hairdressing studies, a hairdresser trains to become a vocational hairdressing teacher either through a beauty degree or through a hairdressing specialist degree, after which they complete vocational teacher pedagogical studies. In addition to pedagogical knowledge, a vocational teacher's substance knowledge is emphasized, and because the demands of the hairdressing profession develop and change constantly, this in turn affects the development needs of the vocational hairdressing teacher.

The empirical part of the work was carried out as a quantitative study using an electronic questionnaire comprising nine questions. The results indicate that teaching theoretical knowledge is considered challenging, and continuing education is especially needed in teaching chemistry and about ingredients. Almost all of the respondents expressed a need for theory knowledge in all topic areas. The least challenging teaching areas were marketing and entrepreneurship. Finally, the harmonization of the continuing education field was also considered necessary.

Key words: professional teacher education, professional knowledge, vocational qualifications

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Ammatilliset opettajat ry Hiusopettajien jaosto	7
3	Hiusalan ammatillinen perustutkinto ja oppimistavoitteet	8
4	Hiusalan ammatillisen opettajan pätevyys ja koulutus	12
	4.1 Hiusalan opettajan aiempi osaaminen ja koulutus	13
	4.2 Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto	13
	4.3 Ammatillinen opettajakorkeakoulu	14
	4.4 Hiusalan erikoisammattitutkinto	14
5	Ammatillisen opettajan osaaminen ja sen merkitys opetustyölle	15
	5.1 Substanssiosaaminen	16
	5.2 Opettajan pedagoginen osaaminen	17
6	Hiusalan koulutuksen nykytila	18
	6.1 Hiusalan osaamisvaatimusten nykytila	18
	6.2 Kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen ja osaamisen tulevaisuus	18
7	Ammatillisen opettajuuden kvalifikaatioiden tulevaisuus.....	19
8	Ammatillisen opettajan täydennyskoulutus.....	22
	8.1 Täydennyskoulutustarpeen kartoitus	22
	8.2 Täydennyskoulutuksen kehittymisen esteet.....	23
9	Tutkimus	24
	9.1 Tutkimusmenetelmä.....	25
	9.2 Tutkimuksen osallistuvien henkilöiden taustatiedot.....	25
	9.3 Tutkimustulokset	27
	9.3.1 Teoriaosaaminen	27
	9.3.2 Aiempi täydennyskoulutus	30
	9.3.3 Tulevaisuuden täydennyskoulutustarpeet	32
	9.4 Tutkimuksen luotettavuus	33
10	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	34
11	Pohdinta.....	35
	Lähteet	37
	Kuvaluettelo	40
	Taulukkuuettelo	41
	Liitteet.....	42

1 Johdanto

Opinnäytetyöni idea on lähtenyt kiinnostuksestani hiusalan opettajan työtehtäviä kohtaan ja toivoisinkin valmistuttuani voivani työskennellä hiusalan opettajana. Olen tehnyt hiusalan opettajan sijaisuuksia estenomi-opiskelujeni ohessa ja olen huomannut isoja eroja hiusalan teoriaopetuksessa eri oppilaitosten välillä. Hiusalan opettajien teoriaosaaminen, heidän kokemuksensa omasta osaamisestaan ja täydennyskoulutustarpeista ovat opinnäytetyöni keskeisiä asioita. Koen tämän aiheen myös tärkeäksi oman tulevaisuuteni kannalta.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää hiusalan opettajien teoriaosaamista ja täydennyskoulutuksen tarvetta heidän omasta näkökannastaan suhteutettuna nykyisiin toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen oppimisvaatimuksiin. Hiusalan opettajien pätevyysvaatimuksia on muutettu 11.8.2011 ja uusissa pätevyysvaatimuksissa ei ole enää pakollisena osana kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkintoa. Pedagogisen pätevyyden voi päästä suorittamaan myös hiusalan erikoisammattitutkinnon suorittanut ja riittävästi hiusalan sekä opetusalan työkokemuspisteitä omaava henkilö, jota suosittaa pedagogisiin opintoihin se oppilaitos, jossa kyseinen henkilö työskentelee opettajana. Muutos on varmasti ollut tarkoin harkittu ja varmasti myös tarpeellinen ammattitaitoisten opettajien saatavuuden kannalta.

Olen toiminut hiusalalla yhdeksän vuotta ja siitä ajasta itsenäisenä yrittäjänä kahdeksan vuotta. Olen usein keskustellut kollegoideni kanssa hiusalalta valmistuneiden teorian tiedon määräästä ja nimenomaan koskien heidän tietämystään hiusalaa koskevista kosmetiikan raaka-aineista, kemiasta, taloudellisesta ajattelutavasta ja yrittäjyydestä. Nykyään edellä mainitut osaamisen alueet korostuvat myös hiusalan osaamisessa. Hiusalan yrittäjäkollegani ovat olleet sitä mieltä, että nimenomaisesti teorian tietämyksessä olisi parannettavaa hiusalalle juuri valmistuneilla.

Hiusalan oppilaitosten opetuksessa ja opettajien aiemman koulutuksen välillä on suuria eroja niin kuin myös hiusalalta valmistuneiden teorian tiedon määrässä ja laadussa. Käsitkseni mukaan olisi tärkeää selvittää hiusalan opettajien näkökulmasta heidän omaa osaamistaan ja mahdollista täydennyskoulutuksen tarvetta, jolla voitaisiin mahdollisesti taata opettajille samanlaiset lähtökohdat teorian opettamiseen. Opettajien näkökanta asiaan on erittäin tärkeä, koska heidän osaamisensa on lähtökohdiana opiskelijoiden oppimiselle. Opettajat myös itse tietävät parhaiten sen, miten haastavaksi he kokevat opettaa alati kehittyvää teoriaosaamista opiskelijoille.

Hypoteesina tutkimuksessani on se, että hiusalan opettajien vaihtelevasta pohjakoulutuksesta johtuen, jonkinlainen yhtenäistävä teoriapuolen täydennyskoulutus olisi tarpeellista. Tavoitteenani on selvittää, pitääkö väittämäni paikkansa hiusalan opettajien näkökulmasta ja kokevatko he itse tarvetta täydennyskoulutukselle. Aikomukseni on myös pohtia, onko täydennyskoulutus tarpeellista nykyisen laajuisen opetussuunnitelman opettamiseen vai riittääkö hiusalan opettajien nykyinen koulutus ja miten tulevaisuus tulee muuttamaan pätevyysvaatimuksia opettajien teoriaosaamisen osalta. Työn tutkimusongelmat ovat: 1. Kuinka haastavaksi opettajat kokevat hiusalan teoria- aineiden opettamisen nykyisellä osaamisella? 2. Tarvitaanko täydennyskoulutusta? 3. Mihin teoriaosaamisen osa-alueeseen hiusalan opettajat kokevat tarvitsevänsä täydennyskoulutusta jos kokevat tarvitsevänsä?

Työn teoriaosuudessa esittelen ensin työni tilaajan, Ammatilliset opettajat ry:n hiusopettajien jaoston. Kolmannessa luvussa kerron yleisesti toisen asteen ammatillisen perusopetuksen sisällöstä, hiusalan perusopetuksen sisällöstä ja opetussuunnitelmasta. Neljännessä luvussa esittelen hiusalan opettajan pätevyysvaatimuksia, koulutusta ja erilaisia koulutusväyliä hiusalan opettajaksi. Viides luku kertoo opettajan ammattitaidon merkityksestä oppilaiden oppimiselle. Luku kuusi käsittelee ammatillisen opetuksen ja hiusalan nykytilaa ja tulevaisuutta. Luvuissa seitsemän ja kahdeksan perehdyn ammatillisten opettajien kvalifikaatioihin tulevaisuudessa ja täydennyskoulutustarpeeseen. Luku yhdeksän käsittelee tutkimusta ja sen tuloksia. Luvuissa 10 ja 11 kerrotaan yhteenveto ja johtopäätökset sekä pohditaan opinnäytetyötä prosessina.

2 Ammatilliset opettajat ry Hiusopettajien jaosto

Ammatilliset opettajat ry on Opettajien ammattijärjestön alainen valtakunnallinen yhdistys, joka on perustettu vuonna 1988 (Opettajien ammattijärjestön järjestökehityksen- ja muutosten historiaa 2007). Ammatilliset opettajat ry:n alla toimii jäsenyhdistyksiä, jotka ovat ammatillisissa oppilaitoksissa toimivia opettajayhdistyksiä tai paikallisia yhdistyksiä. Hiusopettajien jaosto on yksi ammatillisissa oppilaitoksissa toimivista yhdistyksistä. Ammatilliset opettajat ry:n kokonaisjäsenmäärä on noin 11 000 henkilöä. Nykyisen muotoisena yhdistys ja sen ammattijaostot ovat toimineet alkuvuodesta 2012 alkaen. (Ammatilliset opettajat ry 2012.)

Ammatilliset opettajat ry:n tavoite on edistää oman jäsenistönsä koulutus- ja palkkapolitiittista edunvalvontaa, tehdä aloitteita ammatillisten opettajien työolosuhteiden ja työssä viihtymisen parantamiseksi sekä ylläpitämiseksi. Ammatilliset opettajat ry vaikuttaa myös osaltaan siihen, että ammatillisten opettajien täydennyskoulutukset ja ammattitaidon päivittäminen toteutuvat kaikkien opettajien osalta. Ammatilliset opettajat ry:n viestintä hoidetaan

pääsääntöisesti ajantasaisten verkkosivujen ja jäsentiedotteiden kautta. Ammatillisten opettajien ry:n talous on vakaa. Talouden ylläpidon yhdistys hoitaa jäsenmaksuja keräämällä ja

vastuullisella omaisuuden hoidolla. Seuraavanlaisia yhdistyksen toimintaa kuvaavia fraaseja löytyy yhdistyksen Internet-sivuilta: ”koulutuksella hyvinvointia ja kestävä kasvua”,

”korkeatasoinen opettajan koulutus”, ja ”kattava jäsenyys ja järjestäytyminen”. (Ammatilliset opettajat ry 2012, toimintasuunnitelma.) Hiusopettajien jaoston hallituksen puheenjohtaja Seija Siitonen on esittänyt mielenkiintonsa jaostonsa puolesta työni toimeksiantajaksi. Hiusopettajien jaosto kokee tärkeäksi kaiken mahdollisen tutkimustiedon jota voitaisiin käyttää hiusalan kehittämiseksi ja hiusalan opettajien jatkokoulutusmahdollisuuksien lisäämiseksi.

3 Hiusalan ammatillinen perustutkinto ja oppimistavoitteet

Toisen asteen ammatillinen perustutkinto Suomessa koostuu 120 opintoviikosta, joiden suorittaminen kestää yleensä noin kolme vuotta. Aikaisemmat opinnot voivat lyhentää opiskeluaikaa, esimerkiksi lukion käyneen opiskelijan opiskeluaika voi lyhentyä 30 opintoviikkoa. Ammatillinen perusopetus koostuu 90 opintopisteestä ammatillisia opintoja, joihin sisältyy yrittäjyysopintoja, opinnäytetyö ja työssäoppiminen. Koulutusta täydentäviä opintoja on 20 opintoviikkoa, joista 16 opintoviikkoa on pakollisia yleisaineita kuten äidinkieli, kielten opiskelu ja matematiikka sekä 4 opintoviikkoa valinnaisia aineita jotka täydentävät ammatillisia opintoja. Vapaasti valittavia opintoja ammatillinen perustutkinto sisältää 10 opintoviikkoa, vapaasti valittavat valinnaiset opinnot voivat sisältää ammattia täydentäviä opintoja tai ne voi valita esimerkiksi lukion kurssitarjonnasta. (Koulutusnetti 2012.)

Ammatillisen peruskoulutuksen tulisi antaa opiskelijalle tarvittava perusosaaminen sekä riittävän laaja erityisosaaminen omasta ammatistaan. Tarkoitus on, että opiskelija pystyy tulevana ammattilaisena työskentelemään vaihtelevissa työtehtävissä ja erilaisissa työpaikoissa. Ammatillisten tutkintojen perusteet on laadittu niin, että ne ottavat huomioon esimerkiksi globalisaation, nopeasti kehittyvän teknologian ja ympäristökysymykset. Ammatillisen perustutkinnon tarkoituksena on tuottaa ammattilaisia, jotka hallitsevat laaja-alaisesti alansa perustehtävät, koulutusohjelman mukaisen erikoistuneemman osaamisen ja työelämän vaatiman ammattitaidon. (Opetushallitus 2012, 13-23.)

Opetushallitus on päättänyt nykyisen muotoisesta hiusalan ammatillista perustutkintoa koskevista perusteista 1.8.2009, tämän muotoisena perusteet ovat voimassa toistaiseksi. Koulutuksen järjestäjän tulee noudattaa hiusalan perustutkinnon perusteissa määrättyjä asetuksia 1.8.2009 jälkeen aloitetuissa hiusalan koulutusohjelmissa. (Ammatillisena peruskoulutuksena

suoritettavan hiusalan perustutkinnon opetussuunnitelma 2009, Opetushallituksen määräys.) Edellä mainituissa hiusalan perustutkinnon perusteissa on määritelty tutkinnon muodostuminen ja sen eri osa-alueet sekä sitä koskevat määräykset, jotka koskevat hiusalan ammatillisten perus- tai näyttötutkintojen suorittamista. Kouluttaja laatii oman oppilaitoksen muotoisen opetussuunnitelman perustuen opetushallituksen päättämiin määräyksiin, jotka koskevat hiusalan perustutkintoa ja sen perusteita. (Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan hiusalan perustutkinnon perusteet 2009, johdanto.)

Hiusalan perustutkinnon tavoitteena on tuottaa oppilailleen laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet toimia alan eri työtehtävissä. Parturi-kampaajan tulisi osata palvella asiakkaita asiantuntevuudella erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiakkaan odotusten ja toiveiden mukaisesti. Laadukas hiusalan ammattiosaaminen sisältää käytännön kädentaitojen lisäksi teoria-tietoa kosmetiikan raaka-aineista, tuotetietoutta ja tietoutta alalla käytettävistä laitteista. Parturi-kampaajan tulisi omata riittävä teorian tieto, jotta hän voi toimia työssään taloudellisesti ja vastuullisesti edistäen työpaikkansa kannattavuutta. Hänen tulee ammattilaisena noudattaa työhönsä kuuluvaa ammattietiikkaa kuten tietosuoja- ja kuluttajasuojasääädöksiä sekä asiakkaita koskevaa vaitiolovelvollisuutta. (Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan hiusalan perustutkinnon perusteet 2009, 8.)

Hiusalan perustutkinto muodostuu pakollisista tutkinnonosista, kaikille valinnaisista tutkinnonosista, muista valinnaisista ammatilliseen perustutkintoon liittyvistä tutkinnonosista ja perustutkintoa laajentavista tutkinnonosista. Pakollisia tutkinnonosia ovat hiustenleikkaaminen ja partakäsittelyt 20 opintoviikkoa, kampaukset ja ehostus 15 opintoviikkoa, värjäyskäsittelyt 20 opintoviikkoa, permanenttikäsittelyt 10 opintoviikkoa ja hiusalan yrittäjyys ja yritystoiminta 10 opintoviikkoa. Kaikille valinnaisia tutkinnonosia on 15 opintoviikkoa ja niihin on valittavissa oppikokonaisuuksia, kuten asiakkaan tyylipalvelut ja hiustenhoito- ja muotoilukokonaisuudet. Muita valinnaisia ammatilliseen perustutkintoon liittyviä osia on 0-10 opintoviikkoa ja niihin sisältyy esimerkiksi yrittäjyys, työpaikkaohjaajana toimiminen ja lukio-opinnot. Perustutkintoa laajentavia kokonaisuuksia ei ole erikseen opintoviikkolaajuudelta määritelty, mutta ne voivat koostua aihepiireistä kuten yritystoiminta, ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnonosat sekä kauneudenhoito ja tuoteneuvonta. Hiusalan perustutkinnon tutkinnonosat on esitelty kuvassa 1. (Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan hiusalan perustutkinnon perusteet 2009, 10, 12.)

Hiusalan perustutkinto, parturi -kampaaja , 120 ov
4. Ammatilliset tutkinnon osat, 90 ov
Tutkinnon osiin sisältyy työssäoppimista vähintään 20 ov ja opinnäyte vähintään 2 ov
<p>4.1 Kaikille pakolliset tutkinnon osat</p> <p>4.1.1 Hiusten leikkaaminen ja partakäsittelyt, 20 ov</p> <p>4.1.2 Kampaukset ja ehostus, 15 ov</p> <p>4.1.3 Värjäyskäsittelyt, 20 ov</p> <p>4.1.4 Permanenttikäsittelyt, 10 ov</p> <p>4.1.5 Hiusalan yrittäjyys ja yritystoiminta, 10 ov</p> <p>4.2 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat (kohdat 4.2.1- 4.3.5), joista on valittava</p>
<p>4.2 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat (kohdat 4.2.1- 4.3.5), joista on valittava 15 ov.</p> <p>4.2.1 Asiakkaan tyylipalvelut, 10 ov</p> <p>4.2.2 Hiusten hoito- ja muotoilukokonaisuudet, 10 ov</p> <p>4.2.3 Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista, 5-10 ov</p> <p>4.2.4 Tutkinnon osa ammattitutkinnoista</p> <p>4.2.5 Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista</p> <p>4.2.6 Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, 5-10 ov</p>
<p>4.3 Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 0-10 ov</p> <p>4.3.1 Yrittäjyys, 10 ov</p> <p>4.3.2 Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov</p> <p>4.3.3 Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat, 5-10 ov</p> <p>4.3.4 Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 0-10 ov</p> <p>4.3.5 Lukio-opinnot, 0-10 ov</p>
<p>4.4 Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat (perustutkintoa laajentavat tutkinnon osat)</p> <p>4.4.1 Yritystoiminta, 10 ov</p> <p>4.4.2 Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista (ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot)</p> <p>4.4.3 Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa</p> <p>4.4.4 Kauneudenhoito ja tuoteneuvonta</p>

5. Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa (yhteiset opinnot), 20 ov		
5.1 Pakolliset tutkinnon osat	Pakolliset	Valinnaiset
5.1.1 Äidinkieli	4 ov	0-4
5.1.2 Toinen kotimainen kieli	1 ov	0-4
5.1.2.1 Toinen kotimainen kieli, ruotsi	1 ov	
5.1.2.2 Toinen kotimainen kieli, suomi	2 ov	
5.1.3 Vieras kieli	2 ov	0-4
5.1.4 Matematiikka	3 ov	0-4
5.1.5 Fysiikka ja kemia	2 ov	0-4
5.1.6 Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto	1 ov	0-4
5.1.7 Liikunta	1 ov	0-4
5.1.8 Terveystieto	1 ov	0-4
5.1.9 Taide ja kulttuuri	1 ov	0-4
5.2 Valinnaiset tutkinnon osat		
5.2.1 Ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaiset lisäosat, ks. edellä kohdat 5.1.1-5.1.9		
5.2.2 Ympäristötieto		0-4
5.2.3 Tieto- ja viestintätekniikka		0-4
5.2.4 Etiikka		0-4
5.2.5 Kulttuurien tuntemus		0-4
5.2.6 Psykologia		0-4
5.2.7 Yritystoiminta		0-4
	16 ov	4 ov
<p>Opetuskieleltään ruotsinkielisessä koulutuksessa toisen kotimaisen kielen opintojen laajuus on 2 ov, jolloin pakollisten ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien laajuus on 17 ov ja valinnaisten 3 ov.</p> <p>Liikunnan pakollisten opintojen laajuus on 1 ov ja terveystiedon pakollisten opintojen laajuus on 1 ov.</p> <p>Koulutuksen järjestäjä voi päättää liikunnan ja terveystiedon pakollisten opintojen jakamisesta poikkeavalla tavalla kuitenkin siten, että niiden yhteislaajuus on kaksi opintoviikkoa.</p>		
6. Vapaasti valittavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 10 ov		
Tutkinnon osiin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 ov		

Kuva 1. Hiusalan perustutkinnon muodostuminen.

4 Hiusalan ammatillisen opettajan pätevyys ja koulutus

Ammatillisen opettajan pätevyyden omaavaksi katsotaan henkilö, joka on suorittanut opetusalaansa vastaavan ammattikorkeakoulututkinnon, pedagogisia opintoja 60 opintopistettä tai vähintään 30 opintoviikon laajuiset pedagogiset opettajaopinnot sekä työskennellyt opetusalaansa lähinnä vastaavissa käytännön työtehtävissä vähintään viisi vuotta. Ammatillista opetusta voi antaa myös henkilö, jolla ei ole pedagogista pätevyyttä, mutta hänen on sitouduttava käymään pedagogiset opinnot kolmen vuoden sisällä palvelussuhteen alkamisesta (Finlex 2010). Hiusalan opettajan pätevyysvaatimuksiin tehtiin lainsäädäntöä koskeva muutos vuoden 11.8.2011, jonka myötä hiusalan opettajan pätevyudet on mahdollista saavuttaa myös viiden vuoden käytännön työkokemuksen, hiusalan erikoisammattitutkinnon ja 60 opintopisteen pedagogisten opintojen kautta. (Finlex 2010.)

Opettajan pedagogisiin opintoihin pääsyaatimuksena on pääsääntöisesti omaan alaan soveltuva korkeakoulututkinto ja kolmen vuoden alaa vastaava työkokemus. Opettajan työkokemusta ei lasketa oman alan työkokemukseksi, mutta siitä voi saada lisäpisteitä haettaessa ammatilliseen opettajakorkeakouluun. Opettajan työkokemus ei korvaa oman alan työkokemusta. (Oulun seudun ammatillinen opettajakorkeakoulu 2012.) Vuonna 2011 Jyväskylän ammatilliseen opettajakorkeakouluun sosiaali- ja terveysalalle alimmillaan on päässyt 26 pisteellä. Pisteytyksessä saa pisteitä tutkinnoista, jolla haetaan ammatilliseen opettajakorkeakouluun sekä tutkinnoista, joita on suoritettu sen lisäksi. Tutkinnoista saatava maksimipistemäärä on 12, joista opetusalaan soveltuvan alan ammattikorkeakoulututkinnon käyminen oikeuttaa kolmeen pisteeseen. Kasvatustieteen ja pedagogian opinnoista voi saada maksimissaan 13 pistettä, joista viisi pistettä saa kasvatustieteen perusopinnoista, joiden laajuus on 25 opintopistettä. Opetusalan työtehtävissä ja muissa koulutustehtävissä toimimisesta, sekä näiden alojen työkokemuksesta voi saada maksimissaan 13 pistettä. Oman alan työkokemus oikeuttaa maksimissaan kymmeneen pisteeseen. Lisäksi pisteitä voi saada erityisansioista kuten yrittäjyys ja erilaisten pedagogisten tutkimusten julkaiseminen. Seuraava taulukko 1. esittelee pisteytettävät osaamisen osa-alueet ja niiden pistemäärät opettajan pedagogisiin opintoihin haettaessa. (Jyväskylän ammatillinen opettajakorkeakoulu 2012.)

Tutkinnot	12
Pedagoginen ja kasvatustieteellinen koulutus	13
Ammatillinen täydennyskoulutus (1.1.2007 jälk.)	8
Työtehtävä	6
Työkokemus (muu kuin opetustyö)	10
Opettaja- ja kouluttajakokemus	7
Erytisansiot	8
Maksimipistemäärä yhteensä	64

Taulukko 1. Pisteytettävät osaamisen osa-alueet ja niiden pistemäärät.

4.1 Hiusalan opettajan aiempi osaaminen ja koulutus

Hiusalan ammatilliseksi opettajaksi voi päteviytyä ilman ammattikorkeakoulututkintoa tai ammattikorkeakoulututkinnon kautta kuten **hiusalan toisen asteen ammatillinen tutkinto -> kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto -> kasvatustieteen perusopinnot -> ammatillinen opettajakorkeakoulututkinto** tai vaihtoehtoisesti uuden lakimuutoksen myötä **hiusalan toiseen asteen ammatillinen tutkinto -> hiusalan erikoisammattitutkinto -> kasvatustieteen perusopinnot -> ammatillinen opettajakorkeakoulu.** (opiskelupaikka 2012.) Korkeakoulututkinnon suorittanut on suorittanut tämän opintoreitin kautta toisen asteen opintoja 120 opintoviikkoa ja 295 opintopistettä kolmannen asteen ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opintoja. Ilman korkeakoulututkintoa opettajaksi päteviytyneellä on edellä mainitun opintoreitin mukaisesti toisen asteen opintoja 120 opintoviikkoa, hiusalan erikoisammattitutkintoon suorittamiseen vaadittavat valinnaiset ja pakolliset tutkinnon osat ja 85 opintopistettä kolmannen asteen ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opintoja. (Koulutusnetti 2012.)

4.2 Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto

Kauneudenhoitoalan eli estenomiksi valmistavan ammattikorkeakoulututkinnon kesto on kolme ja puoli vuotta ja tutkinto sisältää 210 opintopistettä. Estenomi on kauneudenhoitoalan asiantuntija joka pystyy koulutuksensa avulla yhdistämään laajan osaamisen kosmetiikan lainsäädännöstä ja -raaka-aineista palveluiden kehittämiseen ja kaupalliseen osaamiseensa. Estenomi voi toimia useissa eri työtehtävissä kauneudenhoitoalalla kuten maahantuonnissa, erilaisissa asiantuntijatehtävissä, esimiestehtävissä, yrittäjänä ja kouluttajana. Kauneuden

hoitoalan opinnot aloitetaan tutustumalla kauneudenhoitoalaan. Lisäksi opiskellaan erilaisia oppiaineita kuten kemia, biokemia, mikrobiologia ja liiketoiminnan perusteet. Opiskeluiden edetessä opiskeluita syvennetään opiskelemalla yrittäjyyttä, markkinointia, kosmetiikan lainsäädäntöä ja raaka-ainetietoutta. (Laurea ammattikorkeakoulu 2012.)

4.3 Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Ammatillisen opettajakoulutuksen opinnot suoritetaan koulutusohjelman, josta ei saada varsinaista tutkintoa, koulutuksen tarkoitus on antaa pedagogiset kelpoisuudet kaikissa oppilaitosmuodoissa toimimiseen. Opiskelut ovat laajuudeltaan 60 opintopistettä ja ne suoritetaan useimmiten monimuoto-opiskeluina. Opiskeleminen on lähtökohtaisesti järjestetty mahdollisimman joustavasti ja aikuisopiskelijoita ajatellen. Opiskelut ovat mahdollista suorittaa opettajan ammatillisessa opettajakorkeakoulussa paikan päällä, verkko-opiskeluina tai eri puolella Suomea pienemmissä ryhmissä alueellisesti. Ammatillisen opettajakoulutuksen koulutusohjelma sisältää kasvatustieteellisiä opintoja, ammattipedagogisia opintoja ja opetusharjoittelua. Koulutuksen tavoite on kouluttaa opettajia, jotka pystyvät opetuksellaan edistämään oppilaiden oppimista ja kykenevät omalla ammattitaidollaan kehittämään opetusalaan huomioiden työelämän ja ammatin muutokset. (Hämeenlinnan ammatillinen opettajakorkeakoulu 2012.)

4.4 Hiusalan erikoisammattitutkinto

Hiusalan perustutkinnon suorittaneen henkilön on mahdollista suorittaa hiusalan erikoisammattitutkinto viiden vuoden työkokemuksen jälkeen, tutkintoon hakeudutaan paikallisen oppisopimuskeskuksen tai -toimiston kautta. Erikoisammattitutkinnon tavoitteena on mahdollistaa hiusalan ammattilaisten kehittyminen ja oman ammattitaidon laajentaminen hiusalalta. Erikoisammattitutkinto suoritetaan suurimmaksi osaksi itsenäisten opiskeluiden kautta ja sen voi suorittaa kokonaisuudessaan omien töiden ohessa. Erikoistumisopintojen alussa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opetussuunnitelma sekä henkilökohtainen näyttösuunnitelma, suunnitelmat laaditaan kartoittamalla opiskelijan aiempi osaaminen. Opiskelijan aiemmalla osaamisella on merkitys erikoistumisopintojen kestoon ja laajuuteen.

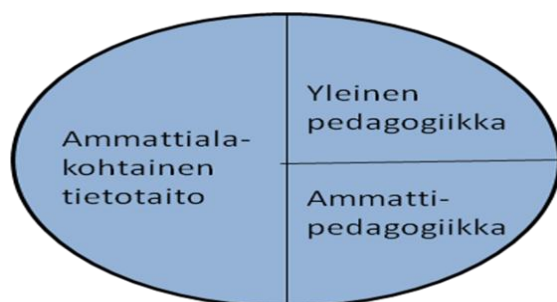
Erikoisammattitutkinto kestää keskimäärin kaksi vuotta ja se sisältää kymmenen päivää verkko-opintoja ja 35 päivää lähiopintoja. (Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto 2011.)

Opiskelut koostuvat seitsemästä tutkinnon osa-alueesta, joista puolet suorittamalla opiskelija voi saada joko parturi- tai kampaajamestarin tutkinnon. Suorittamalla kaikki tutkinnon seitsemän osa-alueen opiskelija saa parturi-kampaajamestarin tutkinnon.

5 Ammatillisen opettajan osaaminen ja sen merkitys opetustyölle

Oppilaitoskohtaisesti tehdyissä suunnitelmissa ja paikallisissa ratkaisuissa korostuu opettajien mahdollisuus suunnata työtään vapaammin omien mieltymysten suuntaisesti. Tällainen mahdollisuus tuo mukanaan vapautta, mutta ratkaisuissa korostuu myös vahva vastuu siitä, millaista tulevaisuutta halutaan rakentaa. Koulun tuottaman opetuksen vaikutus oppilaaseen on suuri. Sillä voidaan katsoa olevan jopa 20 % vaikutus oppilaan omaan oppimiseen. Opettajalla on suuri vastuu siitä millaisen oppimiskäsityksen hän oppilailleen välittää oman opetuksensa myötä. (Luukkainen 2004, 15.) Opetustyö on tänä päivänä vaativaa ja nykyään tuskin on opettajaa, joka selviäisi työstään pelkän peruskoulutuksensa avulla. Opetustyön työtehtävien jatkuva muuttuminen johtaa siihen, että pitkä ja tasokas koulutus ei takaa ettei opettaja joutuisi työssään huomaamaan joutuvansa työtehtäviin, joihin hänen koulutuksensa ei ole häntä valmistanut. (Leino & Leino 1997, 48.) Työpaikkojen työntekijöiltään vaatima erikoisosaaminen on lisääntynyt eri työn osa-alueilla, joka lisää myös opettajan osaamisen monipuolistamisen tarvetta. (Luukkainen 2004, 77). Opettajan roolilla on suuri merkitys opiskelijan myönteisen oppimiskokemuksen ja terveen itsetunnon rakentumisen kannalta. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ovat kuitenkin johtaneet siihen, että opettajan huolehdittavana on nykyään myös asioita, joista opettaja ei voi olla yksin vastuussa. (Sallila, Malinen 2002, 218.)

Ammattiopettajan vastuu ammattikasvatuksen avainhenkilönä on suuri, joka korostuu nykyisen koulutuspolitiikan myötä. Nykyisen koulutuspolitiikan tavoite on tarjota perusopetuksen jälkeinen koulutusmahdollisuus koko perusopetuksesta valmistuvalle ikäluokalle. Ammatillisen opettajan tieto- ja taitovaatimukset ovat vaativat ja haasteelliset. Ammattiopettajan oman ammatillisen koulutuksen, alan työkokemuksen ja pedagogisten opintojen turvin opettajan tulee hallita alan substanssiosaaminen ja työelämän todellisuus. (Helakorpi, Aarnio & Majuri 2010, 101.) Ammatillisen opettajan ammattitaitoa kuvattaessa voidaan yksinkertaisesti katsoa osaamisen tarkoittavan kahta osa-aluetta: osaamista, joka liittyy ihmisiin ja osaamista, joka liittyy asioihin. Ammatillisen opettajan ammattitaidon osa-alueita kuvaa seuraavanlainen kaavio:

Kuva 2. Ammatillisen oppilaitoksen opettajan ammattitaidon osa-alueet. (Luukkainen 2004, 10.)

Substanssi eli asiasisällön osaamisen lisäksi ammatillisen opettajan tulee olla pedagogisesti taitava. Hyväksi ammatilliseksi opettajaksi kasvamiseen liittyy kolme osa-aluetta: yksilöllinen kasvu eli opettajan henkilökohtaisten pedagogisten ominaisuuksien kehittyminen, opettajan henkilökohtaisen ammattiosaamisen sisällölliset kysymykset eli substanssin hallinta ja sosiaalistuminen ammattiyhteisöön eli mukautuminen oppilaitoksen normeihin ja muun henkilöstön kanssa toimiminen. (Aarnio, Luopajarvi, Helakorpi 1991, 94.) Nykypäivänä ammatillisessa koulutuksessa on lisääntynyt työpaikoilla oppiminen, joka voi synnyttää ristiriitaa taloudellisten intressien ja kasvatuksellisten seikkojen välillä. Yrityksillä on nykyään kovat taloudelliset paineet, jotka helposti aiheuttavat toimintatapojen nopeutumiseen jolloin joskus voi syntyä houkutus toimia ammattietiikan vastaisesti. Hiusalalla tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi työvälineiden puhdistuksen laiminlyöntiä. Ammattiopettajien tehtävänä on toimia asiantuntijoina, jotka huolehtivat siitä etteivät oppilaat saa virheellistä kuvaa todellisesta ammattitaidosta ja ammattiympäristöstä. (Helakorpi, ym. 2010, 114.)

5.1 Substanssiosaaminen

Ammattiopettajan substanssiosaamisella tarkoitetaan opettajan työssään tarvitsemaa taitotietoa eli ydinosaamista, jonka kautta opettaja pystyy opettamaan kyseisessä ammatissa vaadittavat tiedolliset ja taidolliset vaatimukset opiskelijoilleen.

"Teoria ei koskaan muodostu erillisten tosiasioiden joukosta, vaan se on ilmiöiden välisten riippuvuussuhteiden kuvaus." Voidaan siis ajatella, että tieto on jotain joka vie perille. Ammatillisessa opetuksessa tieto ja taito nousevat esille puhuttaessa ammattitaidosta eli pysyvästä tekemisvalmiudesta. Pysyvä tekemisvalmius vaatii harjaantumisen lisäksi tietoa. Yhteiskunnan kehittyessä ja muutosnopeuden kasvaessa, nousee tietopohjaisen opetuksen tärkeys. Hyvän opetuksen tarkoitus on ohjata oppilaan ajattelun taitoja etsimään uutta tietoa, oleellista tällöin on oppilaan oman ajattelun kehittäminen. Oppilaan on tärkeää ymmärtää tietoa oman kokemuksensa kautta, koska oman ajattelun kautta sisäistetty tieto säilyy parhaiten käyttövalmiina myös tulevaisuutta ajatellen. "Jos haluamme kehittää maailmaa ei vanha tieto riitä." (Aarnio, Luopajarvi, Helakorpi 1991, 14.)

Luukkainen on tutkinut yleisesti opettajuutta ja opettajan tietokäsityksien muodostumista opettajan omien opintojen aikana ja niiden merkitystä opettajan käytännön työhön.

Luukkaisen mukaan opettajat kokevat eri tavoin tietokäsityksen muodostumisen kannalta oleelliset asiat ja se aiheuttaa pohdintaa teoriaopetuksen liiallisesta suhteesta käytännön opetukseen verrattuna. Teoriapohjaisen tiedon opiskelun tavoite opettajaopintojen aikana ei ole kuitenkaan sen välitön hyödyntäminen, vaan tarkoitus on antaa opettajalle työhönsä mahdollisimman laaja teoreettinen pohja, jolloin hän voi kriittisesti tarkastella käytettävänä olevaa tietokirjallisuutta ja hyödyntää ne tekijät, joihin hän oman opetuksensa perustaa. Teoria

tiedot antavat opettajalle välineet ymmärtää omia opiskelijoitaan ja heidän mahdollisesti kohtaamia ongelmia oppimisessaan. Laaja teoreettinen osaaminen auttaa opettajaa myös ymmärtämään mitä tietoa on hyödyllistä opettaa opiskelijoiden tarkoituksenmukaisen teoriaosaamisen kannalta. (Luukkainen 2004, 10.)

5.2 Opettajan pedagoginen osaaminen

Ammattipedagogiikka on opettajan väline ymmärtää oppimiseen ja opetukseen liittyviä sisältöjä, menetelmiä, koulutustavoitteita ja näiden toteuttamiseen käytettäviä materiaaleja. Ammattipedagogiikan tavoitteena on auttaa ymmärtämään edellä mainitut asiakokonaisuudet laajemmassa mielessä. (Helakorpi, ym. 2010, 27.) Opettajaksi tuleminen ei tapahdu pelkästään opetuskoulutuksen kautta vaan se alkaa jo ennen opettajakoulutusta, kun ihminen muodostaa käsityksen ja erilaisia uskomuksia itsestään opettajana ja opetuksen toteuttajana. (Väisänen & Silkelä 1999, 224.) Osalla opettajiksi opiskelevista oppijoista muodostuu jo opintojen alkuvaiheessa vahva käsitys itsestään synnynnäisenä opettajana. Käsitys voi olla niin voimakas, että tällainen opiskelija pitää ammatillisen opettajakoulutuksen merkitystä hyvin vähäisenä oman oppimisen ja opettajan työnsä kannalta. Opiskelija uskoo, että opettajan taidot ovat sidonnaisia hänen omaan persoonallisuuteensa ja kutsumukseensa opettajan työtä kohtaan. Tällainen realistista pohjaa vaille oleva optimismi omista kyvyistä toimia opettajana voi aiheuttaa sen, että opiskelija aliarvioi koulutuksensa teoriatiedon osaamisen merkityksen tulevaisuudelleen ja työlleen opettajana. (Sikkelä 1999, 44.)

Nykyään opettajalta kysytään vahvaa itsensä tuntemista, jotta hän pystyy selviytymään ristiriitatilanteista, joita väistämättä syntyy vuorovaikutustilanteissa oppilaiden kanssa. Vuorovaikutustilanteissa syntyvissä ristiriitatilanteissa on erityisen tärkeitä ymmärtää niiden syyt, jotta opettaja pystyy edistämään opiskelijoidensa monisuuntaista kehitystä. Ammatillisen opettajan työhön kuuluu nykyään vahvasti kasvatuksellinen rooli. Erityisesti opettajat joutuvat kiinnittämään huomioita oppilaiden asemaan sosiaalisessa yhteisössä. Useilla opiskelijoilla on paljon puutteita oman minäkuvan hahmottamisessa sosiaalisissa ryhmätilanteissa. Esimerkiksi pitkäjänteisyys, toisten huomionotto ja todellisuudentaju omassa toiminnassaan ovat useille opiskelijoille hallitsemattomia taitoja. Näiden asioiden keskusteleminen ja läpikäyminen opiskelijoiden kanssa on opettajalta paljon aikaa ja pedagogista pätevyyttä vaativa toimenkuva. Opiskelijoiden luottamuksen saavutettuaan ja päinvastoin on opettajan helpompi lähteä vaikuttamaan opiskelijoiden ammatillisen minäkuvan ja vastuullisuuden syntyyn. Opettajan on tärkeää ymmärtää millainen esikuva hän on omalla toiminnallaan opiskelijoilleen. Opettajan eli kasvattajan ei tarvitse olla täydellinen ihminen, mutta hänen tulee kuitenkin itse toimia mallina siihen mihin suuntaan hän opiskelijoitaan ohjaa. (Aarnio, ym. 1991, 96-97.)

6 Hiusalan koulutuksen nykytila

Työelämän haasteet lisääntyvät kaiken aikaa, näihin haasteisiin vastaaminen on ammatillisen koulutuksen suurimpia haasteita tällä hetkellä. Toisen asteen tutkinnoissa on tapahtunut suuria muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana ja uudistuksia on tullut useita. Suurimpina uudistuksina voidaan pitää työssäoppimisen liittämistä osaksi toisen asteen tutkintoa, ammatiosaamisen näytöt ja hiusalan perusteiden muutokset. (Paaso & Korento 2007, 5-6.) Sosiaali- ja terveystieteiden ammatillisen opetuksen uhkatekijöiksi koetaan ammatillisten opettajien käytännön kokemuksen puute, vanhentuneet tiedot ja taidot, teoreettisen osaamisen heikentyminen erityisesti tietotekniikassa, uusien työmenetelmien hallinnassa, talous- ja yrittäjyysosaamisessa. (Paaso & Korento 2007, 31.)

6.1 Hiusalan osaamisvaatimusten nykytila

Kauneudenhoitoala peilaa suoraan ympäristön ja yhteiskunnan muutosten vaikutuksia. Ympäristön ja yhteiskunnan jatkuva muuttuminen lisää hiusalan ammattitaito- ja osaamisvaatimuksia jatkuvasti. Hiusalalle valmistuneelta odotetaan kykyä työllistää itseään niin yrittäjänä kuin työntekijänäkin. Jatkuva kilpailu alalla luo painetta yrittäjyysosaamiseen ja taloudelliseen ajattelutapaan. Hiusalan asiakkaat tulevat aina vaan tietoisemmaksi ja etsivät tietoa ihon- ja hiustenhoitoon liittyvistä tekijöistä. (Visanto 2002, 108-111.)

Hiusalan ammattilaisille toteutettiin ammattiosaamista koskeva tutkimus vuonna 2005 ja tutkimus uusittiin samoille henkilöille vuonna 2009. Tutkimustulos vuonna 2005 osoitti selkeästi, että hiusalan ammattilaiset kokivat huomattavasti muuta tietotaitoa tärkeämmäksi käytännön ja erityisesti hiusalan erikoistekniikoihin liittyvän osaamisen. Huomattavasti vähemmän arvostetuksi osaamiseksi koettiin liiketalouteen, tuotetietouteen ja asiakaspalveluun liittyvä tietotaito. Vuonna 2009 saman tutkimuksen tulokset olivat muuttuneet huomattavasti. Vuonna 2009 selkeästi eniten arvostettiin hiusalan perustekniikoita, seuraavaksi eniten arvostettiin hiusalan erikoistekniikoita, selkeänä muutoksena vuoteen 2005 liiketoimintaosaamisen ja asiakaspalvelutaitojen arvostus oli noussut hyvin lähelle yhtä tärkeäksi kuin erikoistekniikat. Tuotetietouden osaaminen oli myös kokenut suuren nousun arvostuksen kannalta verrattuna vuoteen 2005. (Kainu 2009, 44.)

6.2 Kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen ja osaamisen tulevaisuus

Tulevaisuuden ammatillisella koulutuksella pyritään vastaamaan työelämän tarpeisiin ja ammattivaatimuksiin. Tutkimustietoa ei kuitenkaan tällä hetkellä ole riittävästi siitä mitä nykyiset ammattitaitovaatimukset todellisuudessa ovat. Tutkimustiedon puutteellisuus on ongelma

ammattilliselle koulutukselle, joka pitäisi tulevaisuudessa räätälöidä yhä enemmän vastaamaan nykyisten ammattien tarpeita. Tulevaisuuden ammattikoulutuksen tulee toimia yhteistyössä työelämän ja alueellisten työpaikkojen kanssa. (Helakorpi, ym. 2010, 19,55.) Ammatillisessa koulutuksessa tulisi yhä enemmän huomioida työelämän muuttuvat tarpeet niin osaamisen kuin työvoimapolitiittisten muutostenkin kannalta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 37-38.) Korkeatasoinen ammatillinen koulutus ja laadunvalvonta vuonna 2020 tulisi olla opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan vetovoimaista ja korkealaatuista. Ammatillisen koulutuksen on tarkoitus vastata toimintaympäristön muutoksiin elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti, sekä noudattaa kestävän kehityksen ajatusta koulutusta tuottaessa. Tulevaisuuden ammatillisen koulutuksen tulee olla korkealaatuista ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee olla työelämälähtöisiä, verkottuneita, ja uudistuskykyisiä asiantuntijaorganisaatioita. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 12-13.) Ammatillisen koulutuksen järjestäjät varmistavat, että opetushenkilöstönsä mukaan lukien opettajat, johtajat ja työpaikkaohjaajat, osaaminen on ajantasaista. Opetushallinto huolehtii omalta osaltaan, että opetushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutus on riittävää ja ajantasaista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 17.)

Kauneudenhoitoalan tulevaisuuden ammattilaisten tulisi olla aktiivisia, kehittämiskykyisiä ja tuoda korkealaatuista osaamista alati muuttuvien ja kehittyvien alojen tarpeisiin. (Parkkonen 2008, 47.) Parturi-kampaajan työ tulee muuttumaan tulevaisuudessa, mikäli hiusalan kehityssuunta muuttuu pienistä palveluyksiköistä suuriin palveluyksiköihin. Suurissa palveluyksiköissä parturi-kampaajalta odotetaan laajaa ammattitaitoa koko kauneudenhoitoalasta. Salon seudulla teetetyn hiusalan tutkimuksen mukaan hiusalan yrittäjien mielestä hiusalan opiskelijoiden tulisi saada koulutuksessaan nykyistä enemmän tietoa liiketoiminta- markkinointi- ja asiakaspalveluosaamisesta. Hiusalan työnantajat korostivat panostusta koulutusvaiheessa tietotaitoon asiakaspalvelutaidoista ennen teknistä osaamista, koska teknistä leikkaustaitoa on helpompi oppia ammatissa, kuin oikeata asennetta asiakaspalveluun. (Vihiniemi 2005, 64-66.)

7 Ammatillisen opettajuuden kvalifikaatioiden tulevaisuus

Kvalifikaatiolla tarkoitetaan ammattivalmiuksia, joita tietty työ tai toimenkuva vaatii siitä suoriutumiseen. Kvalifikaatiot voivat vaihdella ammattien muutosten myötä, jolloin myös ammatillisten opettajien ammattitaitovaatimukset muuttuvat. (Helakorpi 2005, 58; 2010, 65.) Yhteiskunnan jatkuva kehittyminen ja muuttuminen asettavat suuria haasteita tämän päivän opettajuudelle. Oppilaitosten pedagoginen kehittyminen asettaa haasteita kouluille sekä opettajille. Ongelmien ja erilaisten kehittämistarpeiden lisääntyminen luo opettajille kuvaanollisesti haasteiden viidakon. Nykypäivän haasteet ja kehittämistarpeet syntyvät lähinnä yhteiskunnan muutoksista, kasvatuksen välittömistä haasteista, opetuksen

tehostamispyrkimyksistä ja koulun muuttuvasta suhteesta ympäristöön. Kyseiset tekijät vaikuttavat tulevaisuudessa opettajan toimenkuvaan ja haasteiden viidakon tihenemiseen, koska ne ruokkivat toisiaan. Tulevaisuudessa opettajan työn tarkka linjaaminen ajatustasolla on vaativaa ja aikaa vievää. (Sallila, Malinen 2002, 49-51.)

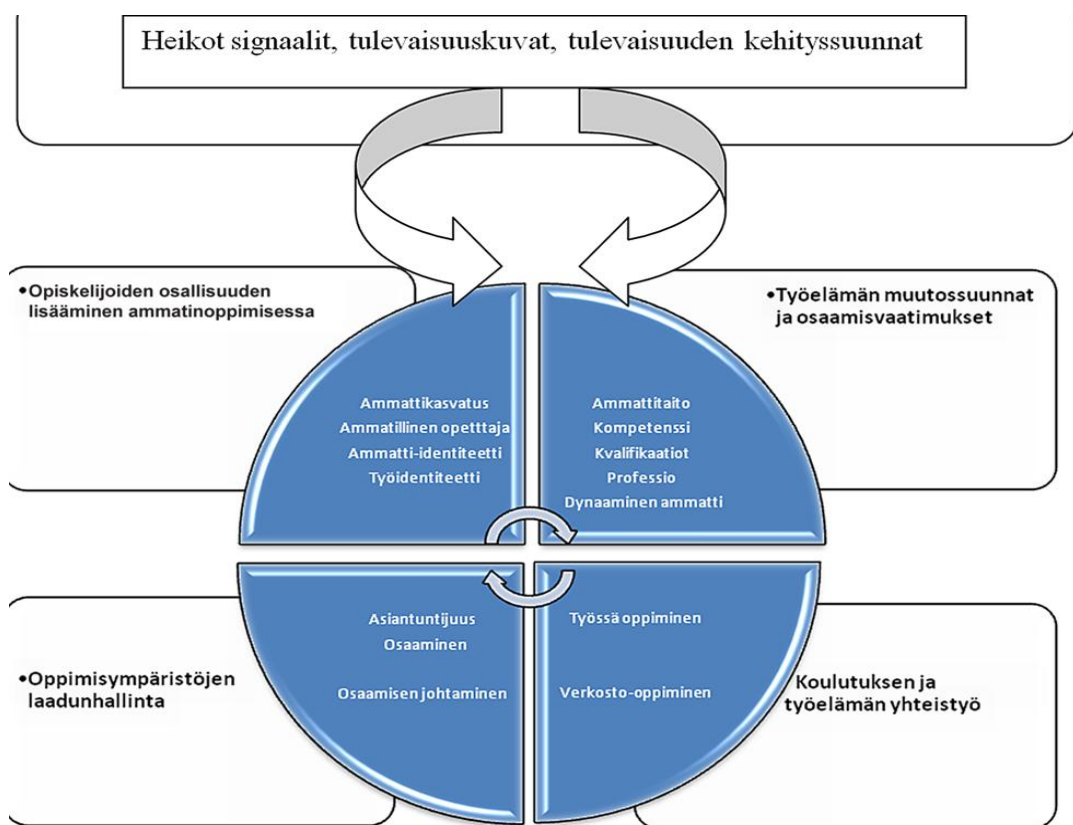
Ajatellaan, että tulevaisuudessa ammatillisen opettajan ammattitaidon tulisi vastata työelämän ja koulutuksen muutoksiin sekä niiden tarpeisiin. Käytännössä tällainen on kuitenkin erittäin haasteellista, koska se vaatisi opettajalta niin laajaa osaamista. Tulevaisuuden ammatillisen opettajan tulisi olla hyvä: substanssiosaaja, pedagogi, työnsä tutkija, ohjaaja, oppimisympäristön luoja ja kasvattaja. Edellä mainitut osaamisalueet ovat vasta perusedellytyksiä työssä menestymiselle tulevaisuudessa. Lisäksi ammatillisen opettajan tulisi tulevaisuudessa osata myös luoda yhteyksiä, kouluttaa, markkinoida, konsultoida ja olla kaikin puolin moniosaaja. Voidaan ajatella, että tulevaisuudessa ei enää riitä se, että opettaja jakaa osaamansa tietoa oppilaille. Opettajan on myös luotava edellytykset sille, että oppilaat pystyvät oppimaan uutta koko ajan. (Rauste Von-Wright, Soini, Won Wright 2003, 52.) Salosen taulukko 2. kuvaa perinteisen oppimisen eli eilispäivän opetusnormien eroa nykypäivän moderneihin opetusnormeihin verrattuna. Taulukon erot kuvaavat hyvin sitä kuinka suuri ristiriita eilisen opettajuudella on nykypäivän opettajuuteen ja miten suurien muutosten alla nykypäivän ammattiopettajat työskentelevät. (Helakorpi, ym. 2010, 107.)

Perinteiset oppimisen normit (eilen)	“Modernit” normit (tänään ja huomenna)
<ul style="list-style-type: none"> - tee vain omat työsi - huolehdi vain omista asioistasi - älä välitä siitä mitä muut tekevät - älä neuvo muita - älä pyydä apua muilta - kiinnitä huomio vain siihen mitä opettaja tekee ja sanoo - katso aina opettajaan päin luokassa - ole hiljaa 	<ul style="list-style-type: none"> - auta muita menestymään - ole vastuussa itsesi lisäksi myös ryhmästäsi - ota vastuu ryhmän tuotoksista, kerro muillekin ja kuuntele mitä muut sanovat - kysy muiden mielipiteitä - pyydä toisilta apua - keskustele ja anna kaikkien sanoa sanottavansa - osallistu yhteiseen toimintaan, katsekontakti toisten kanssa - ole aktiivinen, puhu

Taulukko 2. perinteisten ja "modernien" normien ristiriita. (Helakorpi, ym. 2010, 107.)

Paaso tarkastelee tulevaisuuden opettajan osaamista erityisesti opettajan yksilöllisistä lähtökohdista ja ammatillisen koulutusorganisaation roolista opettajien osaamisen mahdollistajana.

Tutkimuksissaan hän näkee asian niin, että koulutusorganisaatiolla on iso vastuu opettajien tulevaisuuden osaamisen varmistamisessa. Oulun seudun ammattikorkeakoulu teki yhteistyössä Paason kanssa verkkoluennon, joka käsittelee osaavaa ammatillista opettajaa vuonna 2020. Ammatillisen koulutuksen opetuksesta tehdään vähän tutkimuksia ja perusopetuksen puolelta paljon tutkimuksia. Perusopetusta koskevista tutkimuksista vedetään yhtäläisyyksiä ja toimintalinjoja ammatillisen opetukseen, vaikka samat linjaukset eivät välttämättä toimi ammatillisessa opetuksessa johtuen ammatillisesta opetuksessa mukana kulkevista työelämän vaatimuksista. Tulevaisuuden osaavan ammatillisen opettajan tulisi olla dynaaminen eli monen eri näkökulman asiantuntija. Ammatillinen opettaja voi olla opinto-ohjaaja, kasvatustieteen maisteri, parturi-kampaaja, estenomi ja hiusalan opettaja yhtä aikaa ja tästä kaikesta muodostuu vahva ammatillisen opettajan osaaminen. Kuva 3. kuvaa tulevaisuuden ammatillisen opettajan vaatimuksia. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.)

Kuva 3. Tulevaisuuden ammatillista osaamista, luovan ammatillisen koulutuksen haasteet.

8 Ammatillisen opettajan täydennyskoulutus

Ammatillisen opettajan identiteetin ja osaamisvaatimusten rakentuminen on nykypäivänä vaikeaa, koska mukana on niin paljon eri tahoja, jotka asettavat erilaisia tavoitteita ammatillisten opettajien osaamiselle. Ammatillisen opettajan identiteetin rakentuminen on muuttunut epävakaa ja epävarmaksi. Koulutusorganisaatio asettaa tavoitteita oppimisympäristöstä, oppilaitten osallistumisen lisäämisestä opetukseen ja tuloksellisuudesta. Työelämä tuo mukanaan omat tavoitteet työelämälähtökohtaisuudesta. Opettajien peruskoulutuksessa on mahdollonta antaa opettajalle kaikkea sitä tietoa, jota hänen tulevaisuuden ammatti vaatii. Opettajien olisi tärkeää itse ymmärtää täydennyskoulutus ja jatkuva itsensä kehittäminen osaksi omaa työtään. Opettajien täydennyskoulutus tulisi olla koko työuran kestävä prosessi, joka alkaa opettaja koulutuksesta ja jatkuu läpi työuran. (Ruohotie 1995, 319.)

Tutkijat ovat todenneet, että muihin ammattialoihin verrattuna opettajat eivät ole niin kiinnostuneita uuden tiedon tuottamisesta ja oman tietämyksen tarkastelusta, vaan luottavat vanhaan omaan tietoonsa asioista. Tällainen toimintamalli estää uusien opetustapojen ja opettajuuden kehittymisen. Ammatillisen opettajan työnkuvaa ja tietotaitoa tulisi päivittää opetusympäristöjen ja ammatillisen kuvan muutoksen rinnalla. Ammatillinen opettaja on oman alansa asiantuntija ja siitä johtuen ammatillisten opettajien tulisi huolehtia siitä, että on avoin ulospäin ja imee vaikutteita alansa työelämän ja teknologian kehittymisen puolelta. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.)

8.1 Täydennyskoulutustarpeen kartoitus

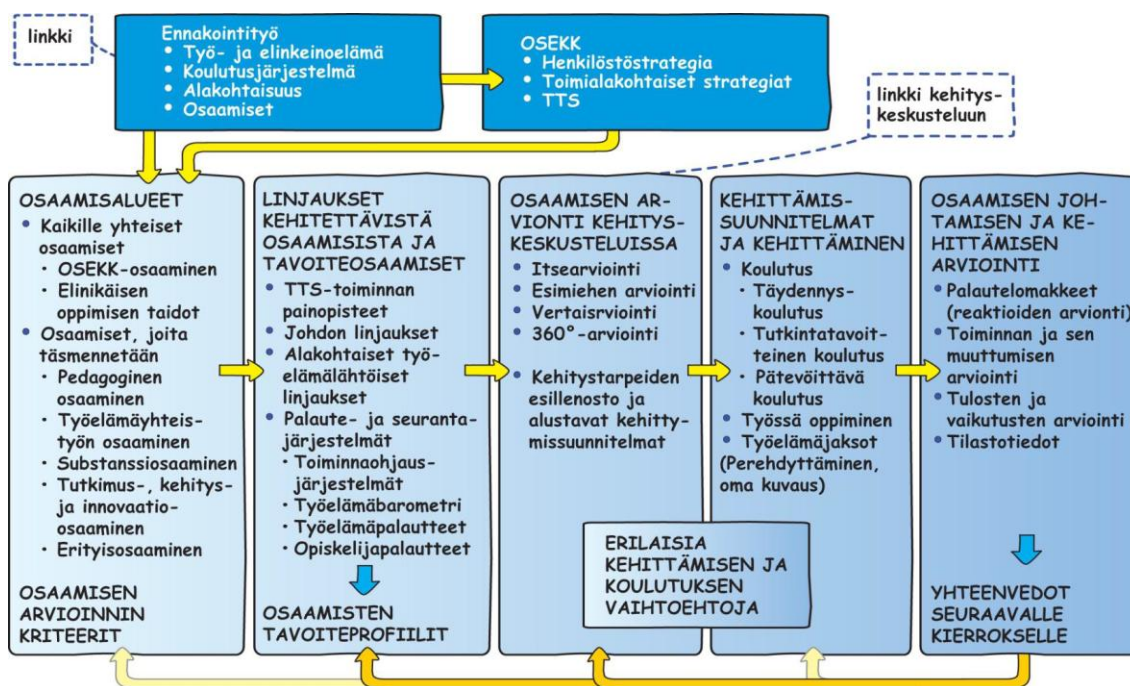
Ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen kehittämistä vastaavien henkilöiden ja opettajien osaaminen ja koulutus tulisi olla ajantasaista, etteivät koulutuksen tavoitteet ja sisällöt jäisi jälkeen työelämän vaatimuksista. (Aarnio, ym. 1991, 14.) Ammatillisen opettajan osaamisen kannalta täytyy tehdä ennakoitua, määrittelyä ja arviointia lisä- ja täydennyskoulutuksen tarpeesta sekä seurantaa näiden asioiden toteutumisesta. Ammatillisen opettajan ammatillisen kehittymisen kannalta on tärkeää, että kehitetään jatkuvasti uusia opetusmalleja, eikä jäädä toistamaan vanhoja suunnitelmia, vaan pyritään tekemään uusia suunnitelmia opetukseen. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.) Seuraava Luukkaisen vuonna 2004 kehittämä kuvio kuvaa opettajuuden kehittymistä 1960-luvulta tähän päivään ja havainnollistaa kuinka suuria muutoksia opettajan työssä vaaditaan jatkuvasti, joka aiheuttaa paineita myös täydennyskoulutuksen kehittymiselle. (Luukkainen, 4/2004.), (Helakorpi, ym. 2010, 114.)

Kuva 4. Opettajuuden kehittyminen. (Luukkainen, 4/2004.), (Helakorpi, ym. 2010, 114.)

8.2 Täydennyskoulutuksen kehittymisen esteet

Täydennyskoulutuksen merkitys on ammatillisen opettajan osaamisen varmistamiseksi tärkeää ja varsinkin isojen koulutusorganisaatioiden tulisi huolehtia ammatillisten opettajien täydennyskoulutusmahdollisuuksista. Tutkimusten tekeminen ammatillisten opettajien osaamisesta on tärkeää koulutusorganisaation taholta, jotta pystytään määrittämään täydennyskoulutuksen tarve kullakin ammattialalla. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.) Asiantuntijaksi kasvamiseen vaaditaan jatkuvaa henkilökohtaista kehittämisprosessia, jossa ammatilainen tutkiskelee osaamistaan ja suhteessa teoriataustansa, työhönsä ja yhteistyöverkostoihinsa. Tällainen kehittämisprosessi voi onnistua vain toimintaympäristössä, jossa tiedonvirtaus on vapaata ja muodostuu avoimia pohtivia vuorovaikutustilanteita. (Helakorpi, ym. 2010, 112-113.) Esteenä ammatillisten opettajien täydennyskoulutusmahdollisuuksien kehittymiselle on se, että ei hahmoteta isompia kokonaisuuksia ja tarpeita. Koulutustarjontaa ammatillisen opettajan osaamisen kehittymiselle ja täydennyskoulutukselle on paljon. Koulutustarjonnan ongelmana on sen vaihtelevaisuus aluekohtaisesti. Koulutustarjonta on rikkonaista, koska se mitä kukakin alueellinen koulutusorganisaatio haluaa painottaa, vaihtelee paljon. Tärkeää olisi luoda laajoja yhtenäisiä verkostoja ja asiantuntijaryhmiä asian ympärille. Kuva 5. kertoo kuinka moninaisia toimia vaaditaan ammatillisen opettajan osaamisen kehittymiseen. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.)

Kuva 5. Osaamisen johtaminen (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.)

9 Tutkimus

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää hiusalan opettajien teoriaosaamista ja siitä mahdollisesti muodostuvaa täydennyskoulutustarvetta hiusalan opettajien omasta näkökulmasta. Tutkimuksen hypoteesi on se, että hiusalan opettajien vaihtelevasta pohjakoulutuksesta johtuen, jonkinlainen yhtenäistävä teoriapuolen lisäkoulutus olisi tarpeellista. Työn tavoite on selvittää pitääkö väittämä paikkansa hiusalan opettajien näkökulmasta ja kokevatko he itse tarvetta lisäkoulutukselle. Työn tutkimusongelmat ovat: 1. Kuinka haastavaksi opettajat kokevat hiusalan teoria- aineiden opettamisen nykyisellä osaamisella? 2. Tarvitaanko täydennyskoulutusta? 3. Mihin teoriaosaamisen osa-alueeseen hiusalan opettajat kokevat tarvitsevansa täydennyskoulutusta jos kokevat tarvitsevansa? Teoria-aineita tässä tutkimuksessa ovat hiusalan ammattikemia (Ammattikemiaa terminä käytetään yleisesti hiusalalla, väärin ymmärtämisen välttämiseksi kyseistä termiä käytetään myös tässä työssä.), hiusalan yrittäjyys ja yritys-toiminta sekä kosmetiikan raaka-ainetuntemus. Lisäksi tutkimuksella on pyritty kartoittamaan hiusalan opettajien tämän hetkistä koulutustaustaa sekä täydennyskoulutusta tarjoavia tahoja.

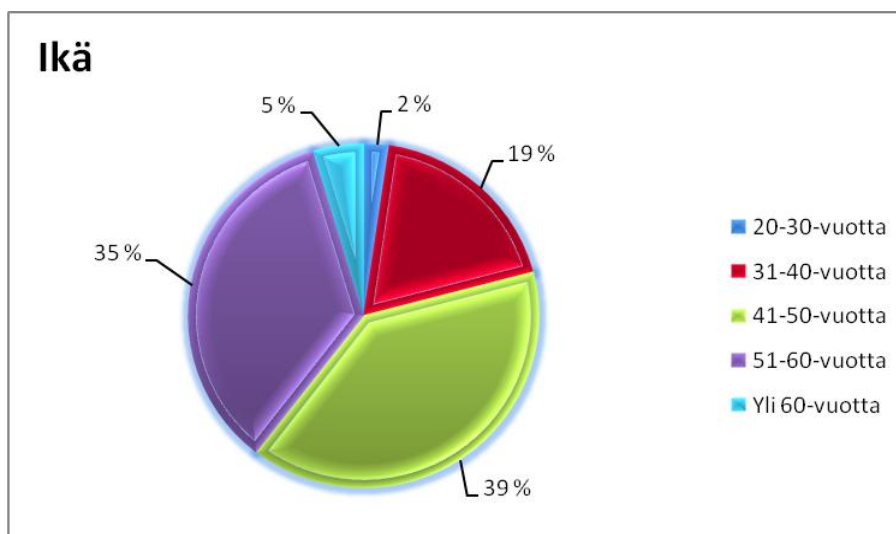

9.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen empiirinen osuus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, koska kvantitatiivinen menetelmä toimii parhaiten tutkittaessa ihmisten ulkoista käyttäytymistä. Tutkimus toteutettiin huhtikuun kahden ensimmäisen viikon aikana vuonna 2013. Tutkimuskyselyn toteuttamiseen käytettiin työn tilaajan hiusalan ammattiopettajien jaoston sähköistä postituslistaa. Tutkimus lähetettiin huhtikuun alussa 2013 sähköisesti 132 hiusalan opettajalle. Tutkimusta jatkettiin vastausten vähäisyyden takia vielä huhtikuun kolmannen viikon ajan. Lopulta vastauksia saatiin 43 hiusalan opettajalta jolloin lopullinen vastausprosentti oli 32,57 %. Tutkimuslomake sisälsi yhdeksän kysymystä (liite1.). Kysymykset 1-3 kartoittivat opettajien taustaa kuten ikää, aiempaa osaamista ja viimeisimmistä tutkinnosta valmistumisajankohtaa. Taustakysymyksiä laadinnalla pyrittiin mahdollistamaan yhteyksien hakeminen teoria-osaamisen ja taustatietojen välillä tulosten analysointivaiheessa. Kysymyksillä 4-6 kartoitettiin opettajien hiusalan teoria-aineiden opettamiseen liittyvää osaamista heidän omasta näkökannastaan. Kysymykset 7-9 käsittelivät täydennyskoulutuksen tarvetta. Kysymykset kahdeksan ja yhdeksän olivat avoimia kysymyksiä jo suoritetusta täydennyskoulutuksesta ja siitä millaisen täydennyskoulutuksen opettajat näkevät tarpeellisenä.

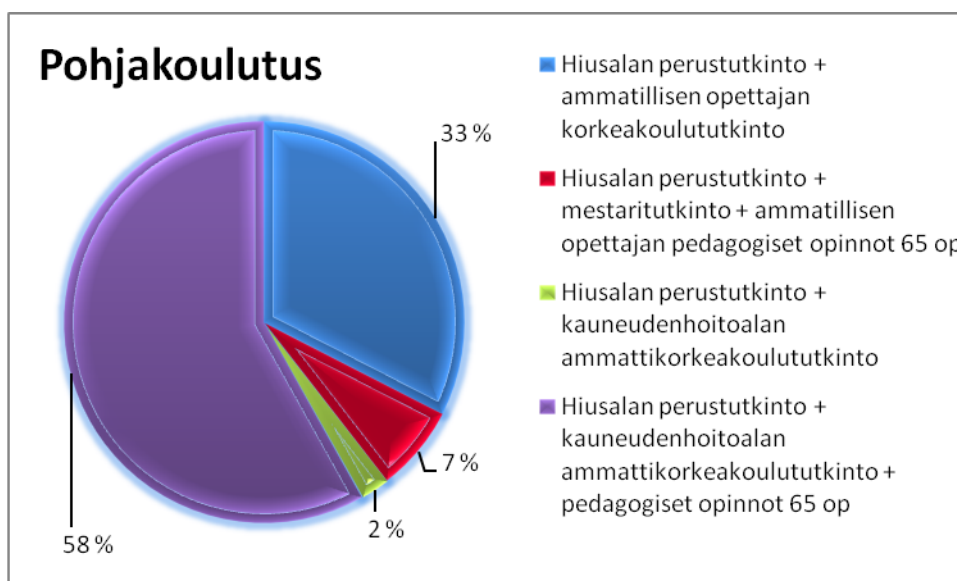
9.2 Tutkimuksen osallistuvien henkilöiden taustatiedot

Kysymykset 1-3 kartoittivat tutkimukseen osallistuvien henkilöiden taustatietoja. Tutkimukseen osallistuneesta 43 opettajasta 34 (79 %) eli huomattavan suuri osa oli 41-50-vuotiaita tai sitä vanhempia. Suomessa on kasvava ongelma työväestön vanhenemisesta ja huoltosuhteen kasvamisesta. Ennusteiden mukaan työikäisen väestön määrä pienenee vuoteen 2030 mennessä 5 %. (Ruotsalainen, Tilastokeskus 2013.) Alle 40-vuotiaita opettajia tutkimukseen osallistuneista oli yhdeksän (21 %), ikäjakauma prosentteina kuva 6.

Kuva 6. Tutkimukseen osallistuneiden hiusalan opettajien ikäjakauma.

Pohjakoulutuksena vastaajista 39 (91 %) oli suorittanut hiusalan ammattitutkinnon lisäksi joko kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon ja pedagogisen pätevyuden tai vanhan muotoisen ammatillisen opettajakorkeakoulun. Kolme (7 %) vastaajista oli suorittanut hiusalan ammattitutkinnon lisäksi erikoisammattitutkinnon ja pedagogisen pätevyuden. Yksi (2 %) vastaajista oli suorittanut hiusalan ammattitutkinnon lisäksi kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon, mutta ei pedagogista pätevyyttä. Kuvassa 7. on esitelty prosentuaalisesti hiusalan opettajien pohjakoulutusjakauma.

Kuva 7. Tutkimukseen osallistuneiden hiusalan opettajien pohjakoulutus.

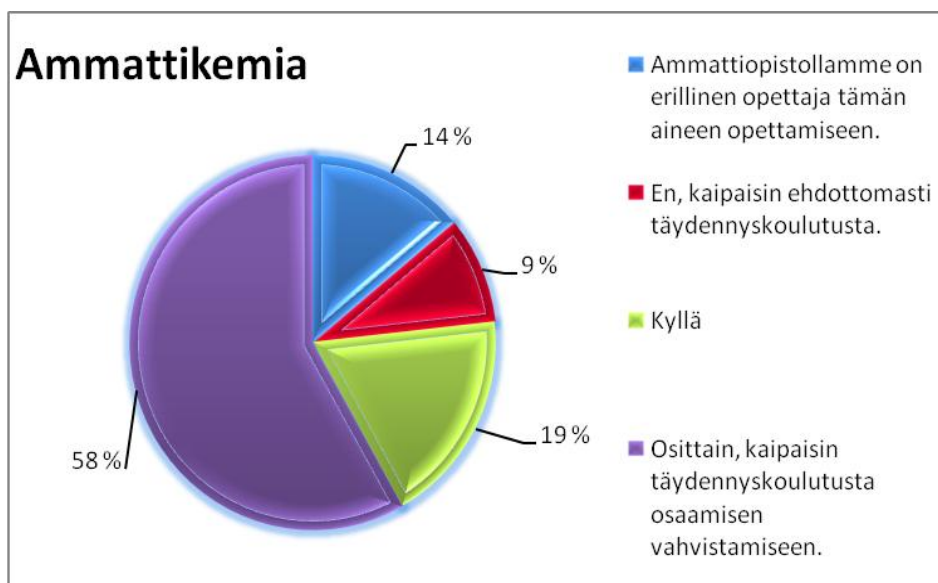
Viimeisimmästä tutkinnosta valmistumisajankohta oli vastanneista opettajista suurimmalla osalla 2000-luvulla. Muista vastanneista 11 oli valmistunut 90-luvulla, kuusi 80-luvulla ja kolme 70-luvulla.

9.3 Tutkimustulokset

Tämä osio käsittelee sähköisen tutkimuslomakkeen (liite 1.) kysymyksiä 4-9, taustakysymykset 1-3 käsiteltiin kohdassa 9.2. Kysymykset 4-9 käsittelevät hiusalan opettajien teoriaosaamista ja täydennyskoulutustarpeita. Tulokset on analysoitu käyttämällä PIVOT-kaavio-ohjelmaa. Kaavio-ohjelmalla on tehty ristikkäin taulukointia eri kysymysten välisistä suhteista ja muodostettu prosentuaaliset suhteet kysymysten tuloksista. Tulosten analysointi on jaoteltu niin, että ensin analysoidaan kysymykset 4-6 teoriaosaamisesta ja seuraavaksi käydään läpi kysymykset 7-9 täydennyskoulutustarpeesta.

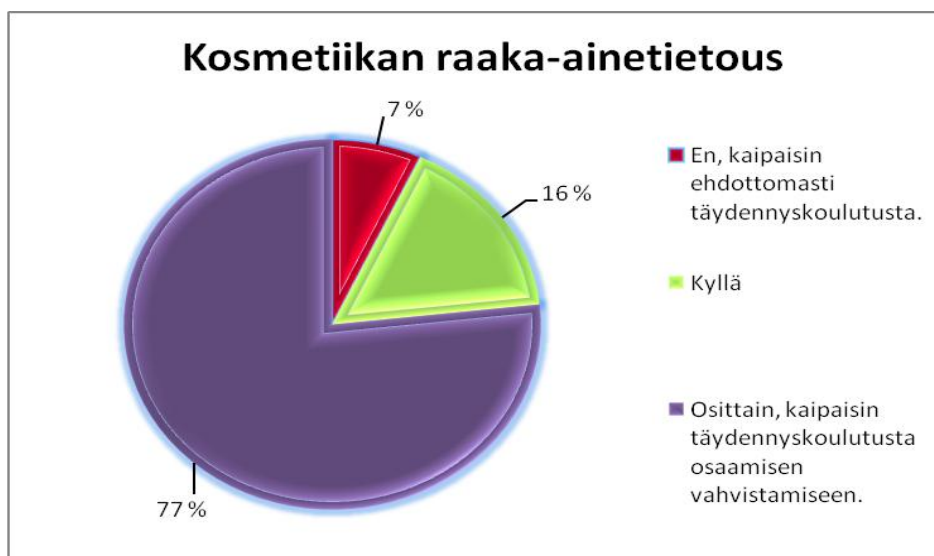
9.3.1 Teoriaosaaminen

Teoriaosaamista tutkivat kysymykset 4-6, joiden kautta oli tarkoitus kartoittaa hiusalan opettajien omaa näkökantaa siihen, että tarvitseeko hiusalan opettaja täydennyskoulutusta ammattillisen teoriapuolen opettamiseen nykyisen laajuisena. Teoriaosaamisen osa-alueet olivat ammattikemia, kosmetiikan raaka-aineet sekä yrittäjyys- ja yritystoiminta. Jokaisessa kolmessa teoriaosaamista koskevassa kysymyksessä oli yhtenä vastausvaihtoehtona se, että ammattiotopistolla on erillinen opettaja kyseisen aineen opettamiseen. Neljäs kysymys käsittelee ammattikemiaa. Vastaajia kyselyssä oli 43 ja heistä kuusi (14 %) vastasi, että heidän ammattiotopistolla on erillinen opettaja ammattikemian opettamiseen. Kahdeksan (19 %) vastaajista oli sitä mieltä, että kokevat omaavansa riittävät tiedot ammattikemian opettamiseen, edellä mainituista kahdeksasta vastaajasta kuusi oli kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita. Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden henkilöiden laaja tietämys ammattikemiasta viittaa kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon sisältöön, joka sisältää kemian ja biokemian. (Laurea ammattikorkeakoulu 2012.) Vastaajista 25 (58 %) oli sitä mieltä, että tarvitsisi jonkin tasoista täydennyskoulutusta ammattikemian opettamiseen. Neljä (9 %) vastaajista halusi ehdottomasti täydennyskoulutusta aiheeseen. Kuvassa 7. näkyvät tulokset prosentuaalisesti.

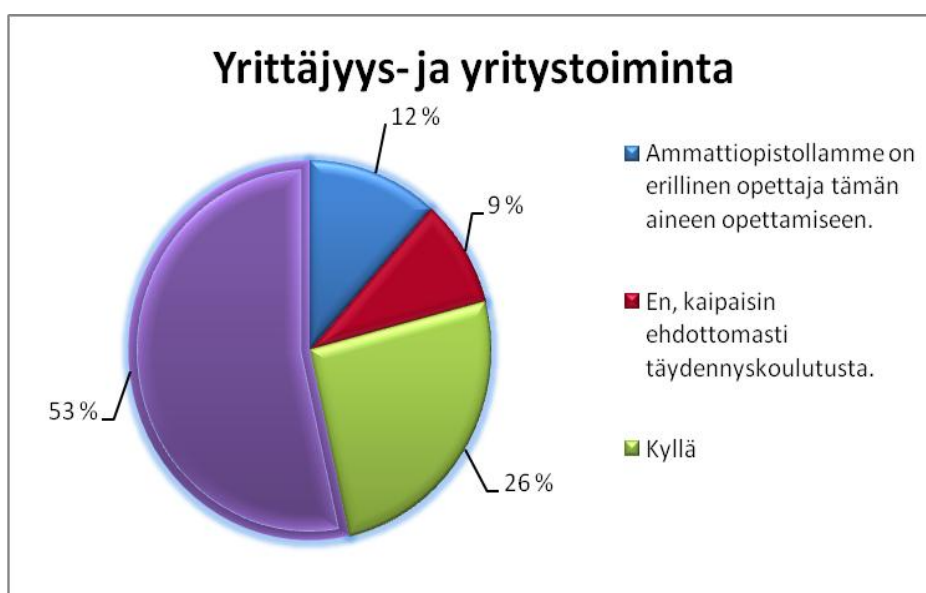
Kuva 8. Ammattikemian opettaminen

Viides kysymys käsitteli kosmetiikan raaka-ainetietoutta. Kosmetiikan raaka-ainetietouden opettamiseen ei vastaajien mukaan ollut erillisiä opettajia. Vastajia oli 43 ja heistä seitsemän (16 %) oli sitä mieltä, että omasi riittävät tiedot raaka-ainetietouden opettamiseen, nämä tulokset olivat samansuuntaiset kemian osaamisen suhteen. Edellä mainitusta seitsemästä osajasta kuusi oli suorittanut kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon, jonka oppimissisällöstä kyseinen raaka-ainetuntemus löytyy omana oppimiskokonaisuutena. (Laurea-ammattikorkeakoulu 2012.) Kolme (7 %) vastaajista kaipasi ehdottomasti lisää täydennyskoulutusta kosmetiikan raaka-ainetietouden opettamiseen. Vastajista 33 (77 %) kaipasi jonkinlaista täydennyskoulutusta omaan osaamiseensa. Kuvassa 9. näkyvät tulokset prosentuaalisesti.

Kuva 9. Raaka-ainetietouden opettaminen

Kysymys kuusi käsitteli yrittäjyys- ja yritystoiminnan teoriaosaamista. Vastaajia oli 43 ja heistä viisi (12 %) vastasi, että heidän ammattiopistolla on erillinen opettaja yrittäjyys- ja yritystoiminnan opettamiseen. Vastaajista 11 (26 %) oli sitä mieltä, että omai riittävän teoriaosaamisen yrittäjyys- ja yritystoiminnan opettamiseen. Neljä (9 %) vastaajista kaipasi ehdottomasti lisää koulutusta ja osittain täydennyskoulutusta kaipasi 23 (53 %) vastaajista. Teoriaosaamisen osa-alueista tämä koettiin vähiten haastavaksi opettaa. Yrittäjyys- ja yritystoiminnan korkeaa osaamista opettajilla selittää varmasti osittain se, että suurella osalla hiusalan ammattiopettajista on jonkinlainen yrittäjyystausta. Yrittäjyys- ja yritystoiminnan osaamista kuvaa seuraava kuva 10.

Kuva 10. Yrittäjyys- ja yritystoiminnan opettaminen

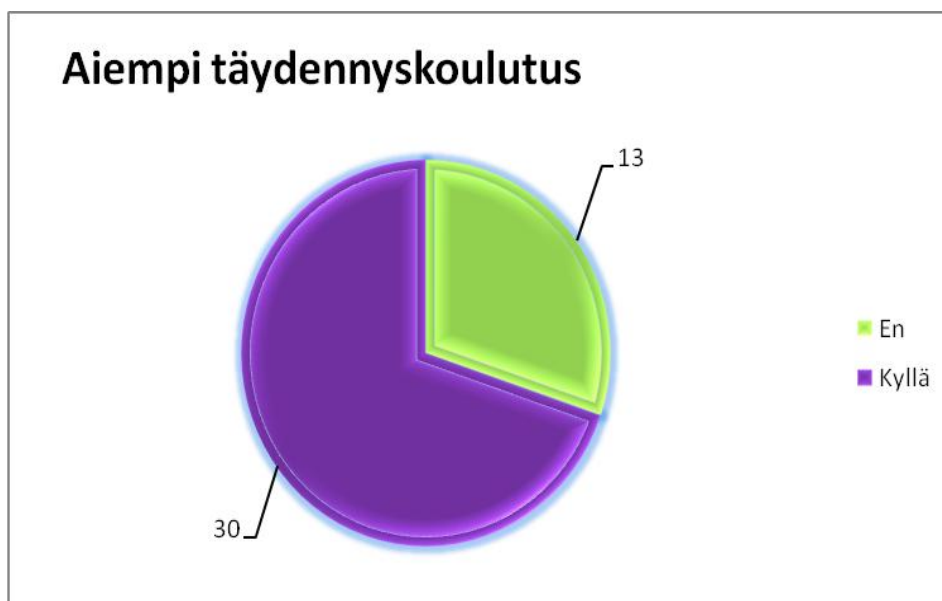
Kysymykset 4 ja 5 ristiin taulukoitiin taustatietojen kanssa, katso liite 2. Taulukoidessa tietoja ristiin löytyi selkeästi yhdistäviä tekijöitä aiemman koulutuksen ja nykyisen teoria-aineiden opettamisen osaamisen väliltä. Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon ja pedagogiset opinnot suorittaneet hiusalan ammatilliset opettajat kokivat muita yleisemmin omaavansa riittävän osaamisen teoria-aineiden opettamiseen, toisaalta samainen vastaajaryhmä koki myös muita useammin oman osaamisensa riittämättömäksi ja kaipaavansa ehdottomasti täydennyskoulutusta. Vanhanmuotoisen opettaja-ammattikorkeakoulun suorittaneista vastaajista harva koki tarvitsevansa ehdottomasti täydennyskoulutusta osaamisensa vahvistamiseen. Samaisesta ryhmästä yhtä harva koki myöskään osaamisensa täysin riittäväksi ilman täydennyskoulutusta, suurin osa tämän ryhmän vastaajista koki osittain tarvitsevansa osaamisen vahvistamiseen täydennyskoulutusta. Kahden edellä mainitun ryhmän vastausten välillä oli huomattavaa eroavaisuutta oman osaamisen kokemisessa.

Erikoisammattitutkinnon ja pedagogiset opinnot suorittaneet vastaajat sekä pelkästään kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen vastaajan vastaukset jakaantuvat tasaisesti eri vastausvaihtoehtojen välillä.

Hiusalan teoria-aineita käsittelevien kysymyksiä vastauksissa suurin osa ammattiopettajista koki, että teoretiedon opettaminen nykyisellä osaamisella on haastavaa ja täydennyskoulutusta kaivattiin ainakin osittain. Tämänkaltainen tulos lisää haasteita toteuttaa hiusalan tulevaisuuden näkemyksiä hiusalan ammattilaisesta: Parturi-kampaajan työ tulee muuttumaan tulevaisuudessa, mikäli hiusalan kehityssuunta muuttuu pienistä palveluyksiköistä suuriin palveluyksiköihin. Suurissa palveluyksiköissä parturi-kampaajalta odotetaan laajaa ammattitaitoa koko kauneudenhoitoalasta. (Vihiniemi 2005, 64-66.) Tällaisen tulevaisuuden näkymän toteuttaminen vaatii opettajilta vahvaa ammattiosaamista kaikilta hiusalan osa-alueilta, jotta hän pystyy ohjaamaan oikeanlaista tietämystä hiusalan osaamisesta opiskelijoilleen. Ammattiopettajien teoriaosaamista koskevien kysymyksiä tulokset kuvastavat täydennyskoulutuksen puutteellisuutta, jota käsittelee kysymys 7. Täydennyskoulutus puuttui 30 % vastaajista, jolla on varmasti vaikutusta hiusalan ammattiopettajien osaamiseen.

9.3.2 Aiempi täydennyskoulutus

Tutkimuksen viimeiset kolme kysymystä käsittelevät jo suoritettua täydennyskoulutusta ja sitä millainen täydennyskoulutus tulevaisuudessa nähtäisiin tarpeelliseksi hiusalan ammattiopettajien näkökannasta. Seitsemäs kysymys kartoitti hiusalan ammattiopettajien täydennyskoulutustaustaa. Vastaajista 70 % oli aiempaa täydennyskoulutustaustaa ja 30 % vastaajista ei ollut mitään aiempaa täydennyskoulutustaustaa, katso kuva 11. Kysymyksestä seitsemän suoritettiin ristiintaulukointia iän kanssa, katso liite 2. Ristiintaulukoinnista selvisi, että yli 60 vuotiaista vastaajista kaikilla oli aiempaa täydennyskoulutusta käytynä ja 41-60-vuotiaista selvästi suurimmalla osalla oli täydennyskoulutustaustaa. Täydennyskoulutusta omaavat vastaajat 20-40 vuotiaista olivat laskeneet huomattavasti verrattuna 41-60 vuotiaisiin, heistä yli puolella vastaajista ei ollut käytyä aiempaa täydennyskoulutusta.

Kuva 11. Aiempi täydennyskoulutus

Vastaajista 30 % ei ollut minkäänlaista täydennyskoulutusta ja suurin osa heistä oli nuorempia opettajia. Tutkimuksen antaman tuloksen suuntaus on huolestuttava opettajien ammatillisen kehityksen kannalta, josta Paaso mainitsee verkkoluennossaan: täydennyskoulutuksen merkitys on ammatillisen opettajan osaamisen varmistamiseksi tärkeää ja varsinkin isojen koulutusorganisaatioiden tulisi huolehtia ammatillisten opettajien täydennyskoulutusmahdollisuuksista. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.)

Kysymyksen tulos ei kerro sitä onko täydennyskoulutusta järjestetty vai ovatko nuoremmat opettajat jättäneet osallistumatta tarjottuihin täydennyskoulutus mahdollisuuksiin tai eivätkö ole ehkä vielä ehtineet osallistumaan, koska ovat työskennelleet niin vähän aikaa opetusallalla. Viitaten Paason mainitsemiin tutkimustuloksiin opettajien oman tietämyksen tarkastelusta tutkijat ovat todenneet, että muihin ammattialoihin verrattuna opettajat eivät ole niin kiinnostuneita uuden tiedon tuottamisesta ja oman tietämyksen tarkastelusta, vaan luottavat vanhaan omaan tietoonsa asioista. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.) Tällainen tutkimustulos nostaa esille kysymyksen siitä kuinka opetus-kulttuuriministeriön ohjeistusta on noudatettu ammattioppilaitosten ja opetushallituksen taholta, viitaten opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistukseen: ammatillisen koulutuksen järjestäjät varmistavat, että opetushenkilöstönsä mukaan lukien opettajat, johtajat ja työpaikkaohjaajat osaaminen on ajantasaista. Opetushallinto huolehtii omalta osaltaan, että opetushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutus on riittävää ja ajantasaista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 17.)

Viimeiset kaksi kysymystä koskien täydennyskoulutusta olivat avoimia kysymyksiä. Kysymykseen kahdeksan ei tarvinnut vastata, mikäli oli vastannut seitsemänteen kysymykseen: en ole

saanut täydennyskoulutusta valmistumiseni jälkeen. Kahdeksas kysymys viittasi suoraan seitsemänteen kysymykseen, kysymyksellä mikä taho täydennyskoulutusta koulutusta oli järjestänyt. Vastauksien kirjo oli todella laaja, suurimmaksi osaksi järjestäjänä olivat toimineet eri ammattikorkeakoulut tai yliopistot. Yksityisistä oman oppilaitoksen ulkopuolisista täydennyskoulutusta järjestävistä tahoista opettajat mainitsivat: Niilo Mäki Instituutin, Parfox Oy:n, Eduxes Oy:n, Raija Karan, opetushallituksen, NY-organisaation, Kuopion muotoiluakatemia, Trico Oy:n, Tiimivalmentajan, Tiimiakatemia, ja useampi opettaja mainitsi oman oppilaitoksen järjestämät koulutukset ja henkilökohtaisen tiedonhakemisen.

Yksi opettajista vastasi tähän kysymykseen,

"tahoilla ei ole merkitystä, koska edellisestä täydennyskoulutuksesta on liian pitkä aika".

Vastauksissa oppilaitos, jossa opettajat työskentelivät, oli myös useasti mainittu yhtenä koulutuksen järjestäjänä. Kokemukseeni pohjautuen koulutuksen tuottavana tahona ovat yleensä erilaiset kauneudenhoitoalan tukkuriyritykset, joilla voi olla oma markkinointitarkoitukseen perustuva intressi koulutuksen järjestämiseen ja silloin tiedon oikeellisuus voi joutua kyseenalaiseksi. Tutkimuksen tulos vahvistaa Paason näkemystä asiasta, koulutustarjontaa ammatillisen opettajan osaamisen kehittymiselle ja täydennyskoulutukselle on paljon. Koulutustarjonnan ongelmana on sen vaihtelevaisuus aluekohtaisesti. Koulutustarjonta on rikkonaista, koska se mitä kukakin alueellinen koulutusorganisaatio haluaa painottaa, vaihtelee paljon. Tärkeää olisi luoda laajoja yhtenäisiä verkostoja ja asiantuntijaryhmiä asian ympärille. (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.)

9.3.3 Tulevaisuuden täydennyskoulutustarpeet

Tulevaisuuden täydennyskoulutustarpeita käsittelevän kysymyksen vastaukset olivat erittäin moninaisia, täydennyskoulutusta kaivattiin oikeastaan kaikkeen mikä liittyy hiusalan opettamiseen. Selvästi yli puolet vastaajista koki tulevaisuuden täydennyskoulutuksessa tärkeäksi kemian ja kosmetiikan raaka-ainepuolen osaamiseen sekä erilaisten oppimistapojen hallinnan. Muutamissa vastauksissa koettiin tarpeellisena täydennyskoulutus tietotekniikan osa-alueisiin, yrittäjyysopintoihin, anatomiaan ja fysiologiaan tai leikkaustekniikoihin. Tulevaisuuden täydennyskoulutustarpeita kartoittavan kysymyksen tulos tukee kysymysten 4-5 tulosta kemian ja raaka-ainetietouden opettamisen osaamisesta ja täydennyskoulutustarpeista. Kysymyksen vastauksissa useat ammattiopettajat olivat ottaneet kantaa siihen minkä tyyppistä koulutusta tulisi tulevaisuudessa järjestää. Toivottiin riippumattomien tahojen järjestämää koulutusta,

"koulutus voisi tulla taholta, joka ei liity tuotteiden kauppaamisen". Toivottiin käyttömateriaalia itse oppimiseen, kuten verkkomateriaaleja ja erilaisia kompakteja tietopaketteja. Ammattitaitoisia kouluttajia toivottiin erityisesti kemiaan, "Tiedon ja ymmärryksen tulisi olla syvällistä. Ammatillaiset opettamaan, kuten kemisti ja asiaan syvällisesti perehtyneet ammattiohjeajat". Säännöllinen täydennyskoulutus koettiin vastauksien mukaan erityisen tärkeäksi, "Jonkinlaista säännöllistä päivitystä hiusalalan asioihin, meidän tulisi opettajina olla ajan tasalla kaikista hiusalalan asioista. "kiertävä koulutus vuoroin eri oppilaitoksissa, jolloin kaikki saisivat asuinpaikastaan riippumatta mahdollisuuden osallistua ja koulutuksen tulisi käsitellä kaikkia hiusalalan opettamisen osa-alueita".

9.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta yleensä tarkastellaan, sekä reliabiliteetin, että validiteetin kautta. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä tuottaa ei-sattumanvaraisia tuloksia, eli tutkimusta toistettaessa samalla tutkimusmenetelmällä samalle ihmisryhmälle, tulisi tulosten olla vastaavia kuin ensimmäisellä tutkimuskerralla. Validiteetilla mitataan sitä kuinka hyvin tutkimukseen on osattu valita oikeat kysymykset ja tutkittava joukko. Kysymysten on tärkeää olla sekä tutkittavan joukon, että tutkijan ymmärrettävissä, jottei väärinkäsityksiä pääsisi syntymään, eli tutkijan ja vastaajien on ymmärrettävä tutkimusta käsittelevät käsitteet samalla tavalla.

Tutkimuksen reliabiliteettia parannettiin esitestauksella ennen tutkimuksen tekoa, käyttämällä koehenkilöitä tutkimuslomakkeen täyttämiseen. Koehenkilöiden havaitsemat ymmärtämistä hankaloittavat puutteet korjattiin. Tutkimuksen tutkimuslomakkeen kysymysten määrä pyrittiin pitämään kohtuullisena, jottei vastausten luotettavuus huonontuisi tutkimuslomakkeen viimeisten kysymyksiä osalta. Tutkimuksen mukana toimitetussa saatteessa, pyrittiin tuomaan selkeästi esille vastaajille heidän anonyymiys eli se, että tutkimusvastauksista ei pystytä henkilöimään ketään yksittäistä vastaajaa. Tutkimuksen reliabiliteetin kannalta on tärkeää, että tutkimukseen vastaaja uskaltaa vastata oikeellisesti ilman pelkoa leimautumisesta vastauksiensa takia. Tutkimuksen reliabiliteettia saattoi huonontaa tutkimuksen toteuttamisen ajankohta, joka sijoittui koulujen kevätlukukauden kiireisimpään aikaan, jolloin opettajilla on erityisen kiireistä omien töiden parissa. Tutkimuksen vastausprosentti 32,57 % jäi toivottua alhaisemmaksi, joka vaikuttaa myös osin tutkimuksen reliabiliteettiin.

Tutkimuksen validiteettia pyrittiin varmistamaan siten, että ammattiosaamista ja täydennyskoulutustarpeita tutkivien kysymyksiä teemoista pyrittiin tekemään sisältövalideja eli kysymykset on pyritty rakentamaan niin, että ne vastaavat hiusalalan teoriaosaamisen osaamista

voitteita. Tällaisella kysymysten rakentamisella pyrittiin varmistamaan se, että tutkimukseen vastaajat ja tutkimuksen tekijä ymmärtävät toisiaan ja käsittelevät tutkimuksen teemoja samoista näkökulmista. Tutkimuksen teoriaosassa on käytetty laajaa ja monipuolista tausta-

aineistoa, jotta taustateoria tukisi mahdollisimman hyvin tutkimustulosten analysointia. Tutkimustulosten analysoinnissa on käytetty apuna vahvaa teoriataustaa, jolla on pyritty myös vahvistamaan tutkimuksen validiteettia ja välttämään tulosten irrallisuutta teoriataustaan nähden.

10 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksen hypoteesi oli se, että hiusalan opettajien vaihtelevasta pohjakoulutuksesta johtuen, jonkinlainen yhtenäistävä teoriapuolen lisäkoulutus olisi tarpeellista. Hypoteesi toteutui siltä osin, että teoriaosaamisessa kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet vastasivat selkeästi muita useammin omaavansa riittävän osaamisen kyselyjen oppimiskokonaisuuksien opettamiseen, mutta samanaikaisesti kyseiset kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ammattiopettajat olivat niitä, jotka kaipasivat eniten täydennyskoulutusta kaikista teoriaosaamisen oppimiskokonaisuuksista. Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vastaukset erosivat selkeimmin muunlaisen pohjakoulutuksen suorittaneista hiusalan ammattiopettajista. Estenomin pohjakoulutuksen saaneiden opettajien näkemys täydennyskoulutuksen tarpeesta voi liittyä myös heidän koulutuksensa kautta saamaan ymmärrykseen kosmetiikan raaka-aineiden jatkuvasta lisääntymisestä ja kosmetiikan lainsäädännön alati muuttuvista asetuksista. Selkein ero Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ja muun pohjakoulutuksen omaavien ammattiopettajien välillä oli huomattavissa, kosmetiikan raaka-ainetuntemuksen ja ammattikemian kohdalla.

Hypoteesissa mainittu yhtenäistävä teoriapuolen täydennyskoulutus koettiin hiusalan ammattiopettajien mukaan yksimielisesti tarpeellisena. Hypoteesin paikkansa pitävyyttä kyseenalaistaa se, että mistä syystä teoriapuolen täydennyskoulutus on tarpeellista. Vastauksien valossa teoriapuolen yhtenäistävä täydennyskoulutus olisi tarpeellista enemmänkin täydennyskoulutuksen rikkonaisuuden ja vähyyden, kuin pohjakoulutuksen takia. Tutkimustulokset tukevat selkeästi Paason (Verkkoluento Paaso. Otavavaopisto 2011.) käsittelemiä ongelmia opettajien täydennyskoulutuksessa, kuten koulutuksen rikkonaisuutta ja puutteellisuutta.

Johtopäätöksenä tutkimuksesta voidaan havaita, että hiusalan ammattiopettajien täydennyskoulutusta tulisi lisätä, jotta hiusalan opettajat omaisivat riittävän teoriaosaamisen.

Täydennyskoulutuksella nähdään vahvasti tarvetta hiusalan ammattiopettajien keskuudessa. Täydennyskoulutuksella halutaan lisätä erityisesti tietämystä kemiaan, kosmetiikan raaka-ainetuntemukseen ja apua uusien opetusmallien kehittämiseen. Tutkimuksen perusteella ammattiopettajat kaipasivat tulevaisuudessa yhtenäistettyä täydennyskoulutusta, joka koskisi

kaikkia hiusalan opettajia riippumatta asuinpaikasta, jota voitaisiin hiusalan ammattiopettajien mielestä osin toteuttaa verkkomateriaaleina.

11 Pohdinta

Opinnäytetyöni tutkii hiusalan opettajien ammattipätevyyttä ja täydennyskoulutustarpeita hiusalan koulutuksessa vaadittavan teoriaosaamisen osalta. Nykyisin hiusalalla noudatettava toiminnallinen opetussuunnitelma mahdollistaa opettajille melko vapaan tulkinnan teoriaosaamisen opettamiseen. Osa opettajista on tulkinnut opetussuunnitelmaa jopa niin pitkälle, ettei teoriaa tarvitse opettaa enää ollenkaan käytännön rinnalla. Käsitakseni on se, että edellä mainittu tulkintatapa vaarantaa hiusalan ammattilaisten tulevaisuuden teoriaosaamisen. Nykyisin hiusalan opettajan ammattipätevyyksiä on muutettu ja kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto ei enää ole välttämättömyys. Käsittääkseni on kuitenkin selvää, että hiusalan opettajien teoriaosaamisen suhteen kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto antaa laajemman teoriaosaamisen, kun hiusalan erikoisammattitutkinto, josta johtuen mielestäni hiusalan opettajille tarvittaisiin huomattavasti nykyistä enemmän yhtenäistävää täydennyskoulutusta työnantajien eli ammatillisten oppilaitosten toimesta.

Teoreettisenviitekehyksen edetessä havaitsin, että tutkimuksen tulisi käsitellä vielä laajemmin aiempaa koulutustaustaa ja täydennyskoulutusta mitä aluin alkaen oli tarkoitus. Tutkimuksen toteutuksessa oli suureksi avuksi ammatillisten hiusalan opettajien jaoston puheenjohtaja Seija Siitonen, joka välitti sähköpostitse linkin tutkimukseen hiusalan opettajille. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta oli harmillista, että vastausprosentti jäi alle 50 %, vaikka pyyntö vastaamiseen lähetettiin uudestaan. Tutkimus toteutettiin huhtikuussa 2013, ajankohdalla oli varmasti merkitystä vastausten määrään, koska keväällä opettajilla on paljon muuta tekemistä, kun kyselyihin vastaaminen.

Tutkimukselle asettamani hypoteesi toteutui, teoriapuolen täydennyskoulutus koettiin hiusalan opettajien keskuudessa tärkeäksi. Esimerkiksi kemian ja kosmetiikan raaka-ainepuolen opettamiseen täydennyskoulutusta kaipasivat selkeästi useammin opettajat, jotka eivät olleet käyneet kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkintoa. Hiusalan opettajien antamista vapaamuotoisista vastauksista käy selvästi ilmi se, että opettajat kaipaivat koulutusta lähes

kaikkeen teoriaosaamisen osa-alueista, eniten kosmetiikan raaka-ainetietouden ja kemian opettamiseen. Erityisesti kosmetiikan raaka-ainepuolen tietous tuottaa ongelmia kaikille hiusalalan ammattilaisille, koska hiusalalan asiakkaiden tuotetietous kasvaa koko ajan, jolloin heidän esittämät kysymykset ammattilaisille vaikeutuvat. Opettajat kokivat erittäin tärkeäksi sen, että koulutuksen toteuttajat eivät olisi tukkureita, jotka myyvät omia tuotteitaan. Vastauksissa yllättävintä oli se, että todella usea opettaja toivoi täydennyskoulutusta

opetustekniikoihin, eli siihen miten oppilaat saadaan omaksumaan tietoa parhaiten. Käsitteäkseni, opetustekniikoiden hallintaa vaikeuttaa myös nykyisin käytössä oleva toiminnallinen opetussuunnitelma, jonka mukaan teoriaosaamisen oppiminen tulisi saada osaksi käytännön oppimista.

Tutkimus nostatti esille useita hiusalalan opettajuudelle hyödyllisiä jatkotutkimuskohteita, joita voisi olla kvalitatiivisen tutkimuksen toteuttaminen haastattelumuotoisena noin kymmenelle henkilölle, koskien tarkemmin täydennyskoulutuksen toteuttamista. Opettajien antamista avoimista vastauksista, koskien haluttua täydennyskoulutusta tuli paljon varteenotettavia ideoita ja ehkä näiden ideoiden tarkempi tutkiskelu olisi antoisaa. Toiminnallisen opetussuunnitelman opettajakohtaisen käytännön toteutuksen tarkastelu olisi myös mielenkiintoinen tutkimuskohde. Kaiken kaikkiaan tutkimusaihe oli erittäin mielenkiintoinen ja olisi toivottavaa, että tämänkaltaiset tutkimukset huomioitaisiin hiusalalan opettajien täydennyskoulutustarpeita määritettäessä.

Lähteet

- Aarnio, H. Helakorpi, S. & Luopajarvi, T. 1991. Ammattipedagogiikkaa perusteita ja sovelluksia. Hämeenlinna: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Hietanen, A. 2001. Opettajan atribuutit opetussuunitelman toteuttamisessa. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto, psykologian laitos.
- Helakorpi, S. 2001. Ammattikasvatuksen kvantitatiivinen tutkimus. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Helakorpi, S. 2005. Työn taidot, ajattelua, tekoja ja yhteistyötä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Helakorpi, S. 2010. Työ ja ammattitaito. Teoksessa Helakorpi, S. Aarnio, H. & Majuri, M. 2010. Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kainu, O. 2009. Osaamisen tunnistaminen ja ennakointi hiusalalla 2020. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Leino, A-L. & Leino, J. 1997. Opettaminen ammattina. Rauma: Kirjapaino Oy West point.
- Luopajarvi, T. 1993 Ammattioppilaitosten opettajien motivaatioperusta. Teoksessa: Ruohotie, P. Leino, J. & Rauhala, P. Oppimis- ja opettamismotivaatio ammatillisissa opinnoissa. Ammattikasvatussarja 7. Tampereen yliopisto Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos.
- Luukkainen, O. 2004. Kehittyvä opettajan professio. Artikkelit aikakauskirja ammatikasvatuksessa 4/2004.
- Luukkainen, O. 2004. Opettajuus-ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä. Tampere: Juvenes Print.
- Opetushallitus 2012. Ammatillisten tutkintojen perusteiden toimeen panno. Tampere: Juvenes Print.
- Opetushallitus 2009. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan hiusalan perustutkinnon perusteet. Vaasa: Oy Fram Ab.
- Opetushallitus 2005. Näyttötutkinnon perusteet. Hiusalan erikoisammattitutkinto 2005. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011. Ammatillisen koulutuksen laatustrategia 2011-2020. Valtioneuvosto.
- Paaso, A. & Korento, K. 2010. Osaava opettaja 2010-2020. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstön osaaminen. Tampere: Juvenes Print.
- Rauste-Von Wright, M-L. Soini, T. Von Wright, J. Oppiminen ja Koulutus 2003. Helsinki: Wsoy.
- Ruohotie, P. 1995. Ammatillinen kasvu työelämässä. 2. uud. painos. Ammattikasvatussarja 8. Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tampere: Jäljennepalvelu.

Sallila, P. & Malinen, A. 2002. Opettajuus muutoksessa. Aikuiskasvatustieteen 43. vuosikirja. Helsinki: Kansainvalistusseura.

Salon seudun koulutuskuntayhtymä 2005. Osaamisen avain. Teoksessa M.Vihiniemi (toim.) Työelämän osaamistarpeet ja niiden ennakointi. Turku: Newprint Oy.

Silkelä, R. 1999. Persoonallisesti merkittävät oppimiskokemukset. Tutkimus luokanopettajaksi opiskelevien oppimiskokemuksista. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja 52.

Visanti, M-L (toim.) 2002. Ammattialakuvaukset ja osaamistarpeet ammatillisessa peruskoulutuksessa. Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto ammattikoulutuksen tulevaisuudesta.

Väisänen, P. & Silkelä, R. 1999. Kokemukset ja merkitykset opettajaksi kasvussa. Teoksessa H. Niemi (toim.) Opettajankoulutus modernin murroksessa. Tampereen yliopiston julkaisujen myynti, 217-234.

Verkkolähteet

Ammatilliset opettajat ry 2012. Viitattu 4.10.2012.

http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=475,402266&_dad=portal&_schema=PORTAL

Ammatilliset opettajat toiminta suunnitelma 2012. Viitattu 4.10.2012

http://www.oaj.fi/pls/portal/docs/PAGE/OAO_JASENJARJESTOT/OAO/AO/01TOIMINTA/AO%20TOSU%202012%20HYV%C3%84KSYTTY%20101211.PDF

Ammatillinen opettajakorkeakoulu Hämeenlinna 2013. Viitattu 23.5.2013

<http://openetti.aokk.fi/seppoh/ak-maailma/tyontaidot.htm>

Finlex 2012. Viitattu 6.10.2012

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>

Hämeenlinnan ammatillinen opettajakorkeakoulu 2012. Viitattu 7.10.2012

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/AOKK/Koulutus1/Ammatillinen_opettajankoulutusohjelma

Jyväskylän opettajakorkeakoulu 2012. Viitattu 6.10.2012

<http://www.jamk.fi/aokk/koulutus/opettajankoulutus/pisteityspusteet>

Kauneudenhoitalan nykytila p.parkkonen 2008 painettu pro gradu. Viitattu 14.10.2012

<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02551.pdf>

Koulutusnetti ammatillinen perustutkinto 2012. Viitattu 5.10.2012

http://www.koulutusnetti.fi/?path=ammatillinen_perustutkinto

Laurea Ammattikorkeakoulu 2012. Viitattu 6.10.2012

<http://www.laurea.fi/fi/opiskelu/koulutus/amktutkinnot/kauneudenhoitoala/Sivut/default.aspx>

Opettajien ammattijärjestön järjestökehityksen- ja muutosten historiaa 2007. Viitattu 4.10.2012.

http://www.oaj.fi/pls/portal/docs/PAGE/OAJ_INTERNET/01FI/02ESITT/HISTORIIKKI2007.PDF

Opiskelupaikka 2012. Viitattu 6.10.2012

<http://www.opiskelupaikka.fi/Virtuaaliopo/Kysymykset/Hiusalan-opettajaksi>

Otavaopisto 2011. Aila Paaso verkkoluento Osaava opettaja 2020. Viitattu 21.1.2013

https://otavanopisto.adobeconnect.com/_a780408090/p79628239/?launcher=false&fcsContent=true&pbMode=normal

Ruotsalainen, K. Tilastokeskus 2012. Viitattu 6.6.2013

http://www.stat.fi/tup/vl2010/art_2013-02-21_001.html

Oulun seudun ammatillinen opettajakorkeakoulu info 2012. Viitattu 6.10.2012

http://www.oamk.fi/amok/ammatillinen_opettajankoulutus/hakijalle/usein_kysyttya/

Valkekosken ammatti- ja aikuisopisto 2011. Viitattu 19.10.2012

<http://www.vaao.fi/aikuiskoulutus/alkavat-tutkintotavoitteiset-kou/hiusalan-erikoisammattitutkinto/>

Kuvaluettelo

Kuva 1. Hiusalan perustutkinnon muodostuminen.	11
Kuva 2. Ammatillisen oppilaitoksen opettajan ammattitaidon osa-alueet	15
Kuva 3. Tulevaisuuden ammatillista osaamista, luovan ammatillisen koulutuksen haasteet.	21
Kuva 4. Opettajuuden kehittyminen	23
Kuva 5. Osaamisen johtaminen.....	24
Kuva 6. Tutkimukseen osallistuneiden hiusalan opettajien ikäjakauma.	26
Kuva 7. Tutkimukseen osallistuneiden hiusalan opettajien pohjakoulutus.	26
Kuva 8. Ammattikemian opettaminen.....	28
Kuva 9. Raaka-ainetietouden opettaminen	28
Kuva 10. Markkinointi- ja yrittäjyysopintojen opettaminen.....	29
Kuva 11. Aiempi täydennyskoulutus	31

Taulukkuuettelo

Taulukko 1. Pisteytettävät osaamisen osa-alueet ja niiden pistemäärät.	13
Taulukko 2. perinteisten ja "modernien" normien ristiriita.	20

Liitteet

Liite 1. haastattelukysymykset	43
Liite 2. ristiintaulukointi.....	46

Liite 1. haastattelukysymykset

Hiusalan opettajien teoriaosaamista ja täydennyskoulutustarvetta tutkiva tutkimus

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää hiusalan ammattiohettajien näkemystä hiusalan teoria-aineiden opetuksesta ja lisäkoulutuksen tarvetta. Teoria-aineita tässä tutkimuksessa ovat hiusalan ammattikemia, hiusalan yrittäjäyys ja yritystoiminta ja kosmetiikan raaka-ainetuntemus.

Tutkimus toteutetaan Laurean ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä. Työn tilaajana toimii Ammatilliset opettajat ry hiusalan opettajien jaosto. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja yksittäisiä vastaajia ei voi tutkimuksesta tunnistaa. Lomakkeen täyttäminen vie noin viisi minuuttia.

Toivon mahdollisimman laajaa osallistumista tutkimukseen tutkimuksessa on 9. kohtaa ja osallistuminen vie noin 5 minuuttia.

Vastaa seuraaviin kysymyksiin, voit valita vain yhden vastaus vaihtoehdon kysymystä kohden.

1. Minkä ikäinen olet?

1. 20-30-vuotta
 31- 40-vuotta
 41-50-vuotta
 51-60-vuotta
 Yli 60-vuotta

2. Mikä on pohjakoulutuksesi hiusalan opettajaksi?

- 2 Hiusalalan perustutkinto + ammatillisen opettajan opistotasoinen tutkinto
 Hiusalalan perustutkinto + EAT + ammatillisen opettajan pedagogiset opinnot 65 op
 Hiusalalan perustutkinto + kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto
 Hiusalalan perustutkinto + kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto + pedagogiset opinnot 65 op

3. Milloin olet valmistunut viimeisestä tutkinnostasi?

3. 1971-1980
 1981-1990
 1991-2000
 2001-2012

4. Tunnetko omaavasi riittävän ja ajantasaisen osaamiseen ammatillisen kemian opettamiseen?

4. Kyllä
 Osittain, kaipaisin täydennyskoulutusta osaamisen vahvistamiseen.
 En, kaipaisin ehdottomasti täydennyskoulutusta.
 Ammattiopistollamme on erillinen opettaja tämän aineen opettamiseen.

5. Tunnetko omaavasi riittävän ja ajantasaisen osaamiseen hiusalan raaka-ainetietouden opettamiseen?

5. Kyllä
 Osittain, kaipaisin täydennyskoulutusta osaamisen vahvistamiseen.
 En, kaipaisin ehdottomasti täydennyskoulutusta.
 Ammattiopistollamme on erillinen opettaja tämän aineen opettamiseen.

6. Tunnetko omaavasi riittävän ja ajantasaisen osaamiseen yrittäjä- ja yritystoiminnan opettamiseen?

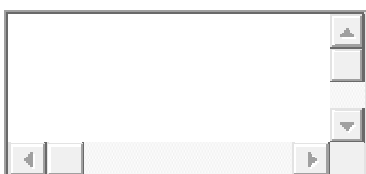
6. Kyllä
 Osittain, kaipaisin täydennyskoulutusta osaamisen vahvistamiseen.
 En, kaipaisin ehdottomasti täydennyskoulutusta.
 Ammattiopistollamme on erillinen opettaja tämän aineen opettamiseen.

7. Oletko saanut lisäkoulutusta opettajan teoriaopetuksen opetus-työhön, opettajaksi valmistumisesi jälkeen?

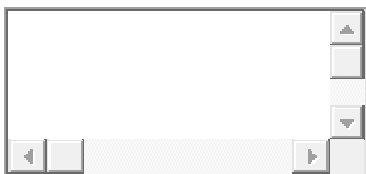
7. Kyllä
 En

Jos vastasit tähän kysymykseen " en ole " niin voit siirtyä suoraan kysymykseen 9.

8. Mikäli vastasit edeltävään kohtaan, kyllä olen, niin mikä taho koulutusta on järjestänyt?

An empty text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons with upward, downward, and leftward arrows. On the bottom left, there are two small square buttons with leftward and rightward arrows.

9. Minkälaisen teoriaopettamisen osaamista tukevan lisäkoulutuksen kokisit opettajana tarpeelliseksi?

An empty text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons with upward, downward, and leftward arrows. On the bottom left, there are two small square buttons with leftward and rightward arrows.

Kiitos osallistumisestasi ja hyvää kevään jatkoa!

Liite 2. ristiintaulukointi

Ammattikemian opettaminen suhteutettuna pohjakoulutukseen

Laske / Pohja-koulutus	Opettaminen ammattikemia				
	Ammattiopistollamme on erillinen opettaja tämän aineen opettamiseen.	En, kaipaisin ehdottomasti täydennyskoulutusta.	Kyllä	Osittain, kaipaisin täydennyskoulutusta osaamisen vahvistamiseen.	Kaikki yhteensä
Pohja-koulutus					
Hiusalan perustutkinto + ammatillisen opettajan korkeakoulututkinto	3	1	1	9	14
Hiusalan perustutkinto + EAT+ ammatillisen opettajan pedagogiset opinnot 65 op	1		1	1	3
Hiusalan perustutkinto + kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto			1		1
Hiusalan perustutkinto + kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto + pedagogiset opinnot 65 op	2	3	5	15	25
Kaikki yhteensä	6	4	8	25	43

Kosmetiikan raaka-aineosaamisen opettaminen suhteessa pohjakoulutukseen

Laske / Opettaminen raaka-aineet	Opettaminen raaka-aineet			
	En, kaipaisin ehdottomasti täydennyskoulutusta.	Kyllä	Osittain	Kaikki yhteensä
Pohja-koulutus				
Hiusalan perustutkinto + ammatillinen opettajakorkeakoulututkinto		1	13	14
Hiusalan perustutkinto + EAT + pedagogiset opinnot 65 op			3	3
Hiusalan perustutkinto + kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto			1	1
Hiusalan perustutkinto + kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto + pedagogiset opinnot 65 op	3	6	16	25
Kaikki yhteensä	3	7	33	43

Ikä suhteutettuna suoritettuun täydennyskoulutukseen

Laske / ikä	Aiempi täydennyskoulutus		Kaikki yhteensä
	En	Kyllä	
ikä			
20-30-vuotta		1	1
31- 40-vuotta		4	4
41-50-vuotta		5	12
51-60-vuotta		3	12
Yli 60-vuotta			2
Kaikki yhteensä		13	30